

Адыгеим и Лышъхъэ Урысые Федерацием и Къэралыгъо Совет изэхэсыгъоу унэ-коммунальнэ хъызмэтым илофыгъохэм афэгъэхьыгъэм хэлэжъагъ

Адыгеим и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан Урысые Федерацием и Къэралыгъо Совет изэхэсыгъоу Урысыем и Президентэу Владимир Путинэм зэрицагъэм тыгъуасэ хэлэжъагъ.

Унэ-коммунальнэ фэло-фашлэхэр нахьышлоу гъэцэкIэ-гъэнхэмкIэ амалэу зрахащтхэм афэгъэхьыгъэ илофыгъом зэхэсыгъом щытегушъагъэх. ГушъIэм пae, коммунальнэ инфраструктурэм игъэкIэжъын жъагъэу зэрэкIорэм, инвестициехэр дзеу ащ къызэрэхалъхьэхэрэм япхыгъэу отраслэм илофыгъо шъхьалэхэм язэшлохынкIэ Къэралыгъо Советым хэхьэрэ купым предложение заулу кыыхьыгъэхэм мыщ щахэлпгъагъэх. Ащ нэмыкIэу унэ-коммунальнэ хъызмэтым ыльэныкIэу уасэхэр игъом зэрамытыхэрэм япхыгъэ илофыгъом изэшлохынрэ отраслэр кадрэхэм зэрафышъыкIэрэр дэгъэзыжыгъэнымкIэ предложениехэр кыахьыгъэхэмр ахэлпгъагъэх.

Урысыем и Президент шъолыбрхэм япашэхэм пшъэрылт заулэ афишъыгъ, гушъIэм пae,

ахэр зыфэгъэхьыгъэхэр коммунальнэ фэло-фашлэхэм ягъэцэкIэнкIэ тыдэкIи зэфэдэ шапхэхэр шагъэфедэнхэр ары. Владимир Путинэм ишлэшкIэ, хэгъэгум итыдэрэ чыпши ахэр кышчыдалытэнхэм пхъашэу гъунэ лыфыгъэн фae. Коммунальнэ фэло-фашлэхэмкIэ джырэ уахътэм тегъэпсыхьагъэу ЖКХ-м хэшъыкIышхо фызиIэ кадрэхэр гъэхъазыргъэнхэм джащ фэдэу мэхъанэшхо иI. Цыфхэм яфитыныгъэхэм якъэухъумэни пшъэрылт шъхьалэхэм ашыщ, коммунальнэ фэло-фашлэхэмкIэ счегхэм арыгхэр шъхьэихыгъэу къэгъэ-лъэгъогъэнхэри мыщ кыыхыубыгъэу.

— Урысыем и Президент къызэгущыIэм фэло-фашлэхэр нахьышлоу гъэцэкIэгъэнхэмкIэ унэ-коммунальнэ хъызмэтым ыльэныкIэу илофыгъо шъхьалэу щыгхэм ягугъу кышшыгъ.

ШъыпкIэмкIэ, Адыгеим щыпсэухэрэм агу рихьырэп социальнэ лъэныкIом тегъэпсыхьыгъэ отраслэм дзеу фэло-фашлэхэр зэрэщагъэцэкIэхэрэр, компаниехэм япашэхэм япшгъэрылгъэхэр емыгугъухэр зэрагъэцэкIэрэр, тарифхэм ренэу къазэрэхахьорэр. Муниципалитетхэм ыкIи шъолыбрхэм япашэхэм афэгъэхьыгъэ даохэр цыфхэм ялэх, Урысыем ишъолыбр пстэуми илофхэр джащ фэдэу ащыщыг. Шъолыбрхэм япашэхэр мы зэхэсыгъом тыгъуасэ кышчыгушъагъэхэм унэ-коммунальнэ фэло-фашлэхэр нахьышлоу гъэцэкIэгъэнхэмкIэ предложение гъэнэфагъэхэр къахьыгъэх. Коммунальнэ фэло-фашлэу кызыфагъэфедагъэр зыфэдизым имониторинг зэхэщэгъэным пae федеральнэ статистическэ уплъэкIун гъэнэфагъэхэр шыгъэнхэ фae. Шапхъэу щыIэхэм ахэлпгъэжыгъэнымкIэ игъом унашъохэр штэгъэнхэм ахэр фэларышлэщтых. Ащ нэмыкIэу шъолыбрхэмкIэ игъо дэдэу щыт коммунальнэ инфраструктурэр тапэкIи гъэкIэжыгъэнымкIэ гухэлъ гъэнэ-

фагъэ зилэ федеральнэ программэу 2010-рэ илъэсым агъэцэкIэгъэ программэм ехыщыргъыхэхыгъэныр, — кыIуагъ Адыгеим и Лышъхъэ зэхэсыгъом икIэуххэм къатегушъыIэз.

Тхьаклушынэ Аслъан ишлэшкIэ, федеральнэ хэбзэгъэуцугъэр гъэтэрэзыгъэным тегъэпсыхьагъэу унапкIэмкIэ шапхэхэр гъэнэфагъэнхэмкIэ ыкIи унэхэм япхыгъэ илофыгъохэмкIэ общественнэ инспекторым истатус юридическэу гъэпытэгъэнымкIэ, ащ иполномочиехэр гъэнэфагъэнымкIэ амалэу щыIэхэр зэгъэшлэгъэнхэ фae.

Адыгеим и Лышъхъэ зэрэхигъэунэфыкIыгъэмкIэ, унэ-коммунальнэ фэло-фашлэхэр нахьышлоу гъэцэкIэгъэнхэм тегъэпсыхьагъэу непэ тиреспубликэ иунэ фонд гъэцэкIэжынышхохэр дэхэкIаеу щэкIох. Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм азыныкIо республикэм шагъэцэкIэжыгъах. Шъугу къэтэгъэ-кIыжы: фэтэрыбэу зэхэт унэ мин 1,4-р Адыгеим агъэцэкIэжын фаеу шалытагъ, ащ пae сомэ миллиард 1,2-м ехьу къатIупшыгъ.

Жы дэдэ хьугъэ, зэхэтэ-къонкIэ цынагъоу щыт унэхэм япчъагъи кышщэкIэ. А гухэлъым тегъэпсыхьагъэу Адыгеим республикэ программэхэр цагъэфедэх. Аужырэ илъэситIум кыкIоцI мы программэхэм ателытагъэу тиреспубликэ сомэ миллиони 117-рэ кышщызфагъэфедагъ, ащ щыцэу сомэ миллион 87-р унэ-коммунальнэ хъызмэтым зэхъокIыныгъэ щышыгъэным фэларышлэрэ Фондым кытIупшыгъ. Унэгъо 93-р унакIэхэм ачIэхъажыгъ, джыдэдэм фэтэр 85-у ыкIи фэтэр 42-у зэхэт унитIу агъэпсы жы дэдэ хьугъэ унэхэм ащыпсэухэрэм апае. Жы дэдэ хьугъэ унэхэм цыфхэр илъэсишым кыкIоцI къачIэщыжыгъэным тегъэпсыхьыгъэ республикэ программэр аухэсыгъ, жы дэдэ хьугъэ унэ квадратнэ метр мин 12 фэдиз зэрылгъэр 2016-рэ илъэсым нэс къутэгъыгъэнхэм ар тегъэпсыхьагъ.

Джащ фэдэу Адыгеим и Лышъхъэ кызырлыгъэмкIэ, коммунальнэ фэло-фашлэхэр нахьышлоу гъэцэкIэгъэнхэм пae зэнэкIокъур гъэлъэшыгъэн фae. Илъэсх хьугъэу тиреспубликэ ащ фэгъэхьыгъэ семинархэр, зэнэкIокъухэр, форумхэр щызэхашх. ГушъIэм пae, блэкIыгъэ илъэсым муниципалитетхэм ялIыкIохэр, компаниехэм япашэхэр, ресурсхэр кIэзыугъоерэ организациехэм ялIыкIохэр зыхэлэжыгъэхэ «Iэнэ хьурэиш» зэхашагъ. ТапэкIи ащ фэдэ илофтхъабзэхэр лъагъэкIотэщтых.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ ипресс-къулыкъу Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Непэ — кIэлэцIыкIухэр къэухъумэнгъэнхэм я Дунэе маф

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэу лъэтыныгъэ зыфэтшIыхэрэр!

Ныбджэгъу лъапIэхэр!

Гъэмэфэ мэфэкI илагъом — кIэлэцIыкIухэр къэухъумэнгъэнхэм и Дунэе мафэ фэшI тышгъуфэгъушIо!

КIэлэцIыкIухэр анахьыбэрэ зэжэхэрэ гъэмэфэ гъэпсэфыгъом иапэрэ мафэ мы мэфэкI гушIуагъор зэрэтефэрэми мэхъэнэ гъэнэфагъэ илэу щыт.

Ныбжыым, сэнэхъатэу иIэм ямылгытыгъэу хэти игукъэкIыжэ анахь дахэхэр сабыгъом епхыгъэх, а гукъэкIыжэ фабэхэр тищыIэныгъэ зэрэпсаоу пхырэкIых. Тэ, нахьыжгъэхэм, ныбжыыкIэхэм лъэныкIо пстэумкIи зэдиштэу хэхъоныгъэ ашIынымкIэ, ахэм ящыIэныгъэ гомыIуныгъэу кы-хэхъухэхэрэр нахь макIэ шIыгъэнхэмкIэ пшъэдэкIыжэ тэхьы.

Адыгэ Республикэм социальнэ политикэу щызэрахьэрэм илъэныкIо

шъхьалэхэм ренэу ащыщых кIэлэцIыкIухэр къэухъумэгъэнхэр, унагъом IэныIэгъу етыгъэныр. Тиреспубликэ ис кIэлэцIыкIухэр ухъумэгъэнхэмкIэ, еджэнхэмкIэ, ятворчествэ зырагъэушъомбгъунымкIэ, спортым ыльыгъэхэмкIэ, тыхэгъэгъушхо ифэшIо-шэ гражданхэрэу щытынхэмкIэ зэкIэ афэлъэкIыштыр хабзэм илIыкIохэм зэшIуахы.

ТикIэлэцIыкIу лъапIэхэр, тыгу къыддеIэу зэкIэми тышгъуфэлъаIо

псауныгъэ пытэ, насып шъуиIэнэу, гъэмэфэ уахътэм дэгъоу зыжгъу-гъэпсэфыну! ШъуишIоигъоны-гъэхэр зэкIэ кыжжудэхъунхэр, мы мэфэкIым гъэхъэгъагIэхэм шъуа-фигъэгъэфыну шъуфэтIо!

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКЛУШЫНЭ Аслъан Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьамагъу Владимир НАРОЖНЫЙ

УпчІэ 300-м нэсэу

Икыгъэ мазэм и 23-м Къэра-лыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгеим» ипчыхъэ къэтынклэ АР-м и Лышхъэу Тхаклушынэ Аслъан республикэм щыпсэухэрэм яупчІэхэм джэуапхэр къаритыжыгъэх. Ащ ыпэкІэ, джыри тхьамэфиш илэу, Лышхъэр телевидениемклэ цыфхэм занклэу зэрадэгущыІэщтымклэ пэшлорыгъэшъэу макъэ къагъэлугъагъ. А уахътэм къыклоцІ пстэумкІи упчІэ 200-м ехъу къагъэхыгъ ыкІи къэтыныр зыщыклогъэ сыхьатрэ такык 15-м упчІи 100-м ехъу къыратыгъ. Ахэм ащыщэу цыфхэр нахыбэу непэ зыгъэгумэкІырэ Іофыгъохэм афэгъэхыгъэхэм джэуапэу къаритыжыгъэхэм нэІуасэ шъуафэтшыщт.

РОССИЯ
АДЫГЕЯ

гъу уцхэр аІэкІэгъэхьгъэнхэр, цыфэу уз хьылэ зІлэхэм ящыклэгъэ уцхэр ягъэгъотыгъэнхэр. Псауныгъэм икъэ-ухъумэнклэ министрэм мы уахътэм анахъэу зыуж итыр уц Іээгъухэмклэ Іофыгъоу шыІэм идэгъэзыжынын ары. Джащ фэдэу ахэм ауаси гумэкІыгъоу шыІэхэм ащыщ. Аптекэхэм азы уцыр осэ зэфэшхьафхэмклэ ІуагъэкІы, ау ар шапхъэу пІон плъэкІыштэп. Лышплъэн Іофхэм афэгъэзэгъэ органхэм ащ изэхэфын пшъэрылх афэтшынын гухэлъ тІл».

УпчІэ: Республика сы-мэдждэми къалэм исы-мэдждэми компьютернэ томографхэр яІэх, ау ыпкІэ хэмылэу ахэм уипсауныгъэ изытет ащыууплэкІун плъэкІыштэп.

Республикэм ипащэ къы-зэриІуагъэмклэ, мы уахътэм Адыгэ республикэ сымэдждэ-щым чІэт томографыр зэрэ-зэблахъурэр ары къыныгъо-хэр къэзытыхэрэр. Лъэхъаным диштэу амалышхохэр къэзы-тырэ оборудованиер зычІа-гъэуцощтыр хьазыр, ар зэ-

Туризмэм фэгъэхьыгъ

УпчІэ: ОАО-у «Темыр Кавказым икурортхэр» зыфиІорэм ипащэ джы-рзблагъэ зэблахъугъ. Сыда ащ Адыгеим иту-ризмэ зэхъокІыныгъэу къыфихьын ылъэкІы-щтыр, зээзэгъыныгъэхэр къэнежыщтхэ?

УФ-м и Правительствэ иуна-шъокІэ туристическэ кластерэу Урысыем и Къыблэ шъолъыр шагъэпсыщтым фэгъэхьыгъэ программэм къыхиубытэгъэ субъектхэм Адыгеири ащыщ зэрэхъугъэр Тхаклушынэ Ас-лъан джыри зэ телевизорым еплъыхэрэм агу къыгъэкІы-жыгъ. ОАО-у «Темыр Кавка-зым икурортхэр» зыфиІорэр зызэхашагъэм иапэрэ мафэхэм къащыублагъэу Адыгеим Іоф дишІагъ. ЛъэныкъуитІум зэгур-ыІоныгъэ азыфагу илгыгъ ыкІи зэдэлэжыщтыгъэх, ау аужырэ уахътэхэм псэолъэ-шынын Іофхэм яегъэжъэн зэрэз-клэхъэрэр къэлъэгъуагъ. Джы управляющэ компание шыІэн фае. Джащыгъум «Темыр Кав-казым икурортхэм» республи-кэр къахэкІыжынын ылъэкІыщт. Специалистхэмрэ экспертхэмрэ прогнозэу ашІыгъэхэмклэ, къыхэкІыжыным, турист ком-плексым ишІын нахъ къэпсын-кІэщт. Проектым мылкъушхо хэзылхъэмэ зышІоигъо инве-сторхэри шыІэх. Мыекъопэ районым ичІыплэу «особо эконо-мическэ зонэм» хахъэхэрэмрэ курортэу «Лэгъо-Накъэрэ» ягъэІорышІэн зэхъокІыныгъэ-хэр фэшІыгъэнхэ фаеу Адыге-им елгытэ. Инфраструктурэм

иобъектхэр зыфэдэщтхэр, ахэм яшІын уахътэу ыкІи мылкъоу пэлухъащтыр гъэнэфэгъах, 2014-рэ илэсым псэолъэ-шынынхэр егъэжыгъэнхэ фае.

«Италием ипровинциеу Къыблэ Тироль зэпхыныгъэу дытиІэр дгъэпытэнэу тыфай. ЛъэныкъуитІумкІи тичІыгухэм ягъэпсыкІэкІи, ом изытеткІи тызэфэд. Ахэми дунэе мэхъанэ зІлэ къушхъэ курортхэр яІэх. Тироль тэ тилыкІо куп кІогъагъэ, ежхэри тыхъэкІа-гъэх. Кадрэхэм ягъэхъазы-рынклэ тызэдэлэжынынэуи тэгугъэ. Турист кластерым тэ ІофшІэплэ чІыплэ мин 20 фэдиз къытитыщт, зы илгъэ-сым нэбгырэ миллионрэ ны-

кІагъэх. Ащ пэлухъащт ахъщэр тыдэ къыкІыщтэ? Тарифхэм къызахахъокІэ потребительхэм агу рихъырэп, нэмыкІэу мы отраслэр зэтегъэуцогъуай.

Тхаклушынэ Аслъан къы-зэриІуагъэмклэ, Мыекъуапэ икоммунальнэ инфраструктурэ ипроцент 70-м япІалъ бэшІа-гъэу аухыгъ. Ащ изтегъэуцогъ-жынын амалэу яІэмклэ ыуж итых, республикэ ыкІи федеральнэ бюджетхэм къахъыгъэ мылкъоу пэлугахъхэрэр макІэп. Бэу зэтет унэу республикэм итым ипроцент 52-м гъэ-цэкІэжынынхэр арашІылІэгъах. ПсэупІэ-коммунальнэ

Бэу зэтет унэу республикэм итым ипроцент 52-м гъэцэкІэжынынхэр арашІылІэгъах. ПсэупІэ-коммунальнэ фэІо-фашІэхэм ауасэ гурытымклэ лъы-тагъэу Урысыем икъэгъэлъэгъонхэм ашІокІырэп.

къорэ къеолІэным телъытэгъэщт. Ащ экономикэм хэхъо-ныгъэ ин ригъэшІынэу тэгугъэ. Туристическэ кластерым Мыекъопэ районым зэрэщыдгъэ-псыщтым къыхэкІыкІэ, ащ хэхъоныгъэхэр егъэшІыгъэнхэм фэшІ мылкъушхо фэтІупшыгъ. Аужырэ илгъэ зауІэм къыклоцІ сомэ миллиарди 2 фэдиз хэт-лэхъагъ».

ПсэупІэ-коммунальнэ хьызмэтыр

УпчІэ: ПсэупІэ-коммунальнэ хьызмэтым зэхъокІыныгъэхэр ищы-

фэІо-фашІэхэм ауасэ гурытым-клэ лъытагъэу Урысыем икъэ-гъэлъэгъонхэм ашІокІырэп.

«Жы хъугъэу зэхэонным нэ-сыгъэ унэхэм цыфхэр къызэ-рачІэтщыжыжыхэрэм игугъуи къэсшІымэ сшІоигъу. БлэкІы-гъэ илгъэсым Тэхьутэмыкъое районым фэтэр 18 хъоу унэ цытыухи ттыгъэ. Ащ унэгъо 18 кІожыгъэу шэпсэу. Мы лъэныкъомклэ Федеральнэ гуп-чэм лъэшэу Іоф дэтэшІэ ыкІи псэупІэ-коммунальнэ хьызмэ-тым зэхъокІыныгъэхэр фэшІы-гъэнхэмклэ Фондым пстэумкІи заявки 8 еттыгъах, ар сомэ миллиардым ехъу. ТапэкІи ащ тыдэлэжыщт».

Медицинэр

УпчІэ: Медицинэм иамалхэр республикэм щыпсэухэрэм нахъ къа-ІэкІэхъанхэм пае зэшІо-хыгъэ хъугъэр макІэп. Сымэдждэщхэм гъэцэ-кІэжынышхохэр ащэ-кІох, ФАП-р псэупІэхэм яІэ хъугъэ. Адэ Іээзэгъу уцхэм альэныкъокІэ Іофыгъоу шыІэхэмрэ поликлиникэхэм чэзыоу ачІэтхэмрэ сыдигъо дэгъэзыжыгъэ хъуштэ?

Псауныгъэр къэухъумэгъэ-нымклэ къулыкъум игъэкІэ-жынын республикэм зэрэщылъа-

пансерэу къыщызІуахыгъэр, перинатальнэ Гупчэр, нэмыкІ-хэр. Джащ фэдэу оборудование зэфэшхьафэу 168-рэ ащэфыгъ. Илгъэсыбэм къақІоцІ апэрэу Мыекъопэ къэлэ сымэдждэщым сомэ миллион 200 фатІупшыгъ.

«Джыри Іофыгъоу шыІэр макІэп. «Земский доктор» зы-фиІорэ программэм къыды-хэлъытагъэу, врач нэбгыри 143-рэ къоджэ псэупІэхэм Іоф ашашІэнэу Іуагъэ. Джы къа-лэр кадрэхэм ащэкІэ. Мы Іофы-

тырагъэуцомэ, атІупшыщт.

«Ащ ыужым ыпкІэ хэмы-лэуи, охътаби темыгъэкІуа-дэуи томографымклэ уипса-уныгъэ изытет ууплэкІун плъэкІынынэу хъушт. Ащ имы-закъоу, нэмыкІ оборудование дэгъоу къэтщэфыгъэхэм яшІуа-гъэкІэ технологиякІэу шыІэ хъугъэхэр къызфагъэфедэхэзэ тиврачхэр сымадждэхэм яІзэнхэ амал яІэ хъугъэ. НахыпэкІэ Москва, Краснодар е нэмыкІ къалэ зыфакІоштыгъэхэр джы

Турист кластерым тэ ІофшІэплэ чІыплэ мин 20 фэдиз къытитыщт, зы илгъэсым нэбгырэ миллионрэ ныкъорэ къеолІэным телъытэгъэщт. Ащ экономикэм хэхъоныгъэ ин ригъэшІынэу тэгугъэ.

гъор зэрэщыІэм тыщыгъуаз, идэгъэзыжынын ыуж тит. Іоф зытшІэрэм къыщыублагъэу сымадждэхэм ягъэшхэн пэлуга-гъэхъащт ахъщэу сымэдждэ-хэм афакІорэр фэдитІукІэ, Іээ-зэгъу уцхэм апае ящыкІагъэр фэдищыкІэ нахыбэ тшІыгъэ. ШыІэх нэмыкІ Іофыгъохэри. ГушыІэм пае, ветеранхэм Іээ-

тиврачхэм аІэ къехъэ. Пса-уныгъэм икъэухъумэн исистемэ имодернизацие лъэшэу ты-пыл, Урысыем къыщырамы-хыжыбэи тэ едгъэжыгъагъ. Арышъ, апэ тызэришпыгъэхэ-ри шыІэх. Джыри мары респу-бликэ сымэдждэщым диагности-кэмклэ Гупчэ щыдгъэуцунэу ащ пае тхылхэр дгъэхъазыры-

къыратыгъ

гъэх. Ар тилэ зыхуклэ, республикэм щыпсэухэрэр Краснодар клонхуу ищыклэгъэжышттэп. Поликлиникэхэм чэзыу ачлэ-мытыжъуу зэрэтшышттми буж тит».

Мэкью-мэщыр

Упчлэ: Мэкьюмэщ хъыз-мэтым исыд фэдэ лъэ-

ныкъохэр ара хэхьоны-гъэхэр зэбгъэшлэхэр фаер отраслэм халхьэрэм бюджетым фэдэ къыфыхьыным пае?

Упчлэм АР-м и Лышхьэ джэуап къыритыжыбзэ, мы аужырэ ильэсхэм пынджлэжыным зыкъызэригъэжыбзэрэ къылуагъ, ащкэ зышлуагъэ къаклоу ылытагъэр мы культурэм ищыклэгъэ псыр зэрэ-рагъэгъотырэ системэмрэ гидропсэуалъэхэмрэ ялэхэ зэрэхъугъэр ары. Джырэ уахътэ мы системэм игъэцкэжыбн макло.

— Къыхэкълэу уахътэ республикэм сыдигъуи къышагъэкълыштыгъэ культурэхэм (лэжыгъэхэм) ащыщхэр амылэжыбху. Тикомандэ юфшлэныр зэрэригъэжыбгъэм лыпытэу мы гумэкълыгом идэгъэжыбн тишъыпкъэу буж тыхагъ. Джы непэ пштэмэ, тичлугухэр зэрэтигъэжыбэмкэ Урысыем ишъолъырхэр къыгъэхъопсэнхуу щыт. Ар гъэхъэгъэшлуклэ сэ сэлъытэ. Советскэ Союзыр зыщлэ лъэхъаным егъэпшагъэмэ, лэжыбгъэм икыгъэкълынкыи, илухыжынкыи къэгъэлъэгъонхуу тилэхэр бжкэ нахьышлу хъугъэх. Блэкълэу ильэс закъом, ом

изытет зэрэдигъэм къыхэкълэ, лэжыбгъэу къэтхыжыбгъэр тлэклу нахь мэклагъ. Пынджлэжыным хэхьоныгъэхэр ышлэным, пхъэшхъэ-мышхъэхэм, хэтэрыкхэм, нэмыкхэм якъэгъэкълэ тыналэ тет. Шапсыгъэ псыуытыплэм гъэцкэжыбнхэр ешыллэгъэныр тинэплэу идгъэкълэреп, сызэрегупшысэрэмкэ, джырэ-благъэ мы юфыр зэшлэхыгъэ хъушт. Пынджлэжыным къы-

пштэмэ, ащ итыгъэ гъэфэбаплэхэм гъэцкэжыбнхэр ятшыллагъэх, клэу тшлыгъэри маклэп. Ащ ишлуагъэкэ квадратнэ метрэм къырахыжыбзэ лэжыбгъэр килограмм 35-м клэхъагъ. Унэе хъызмэтшлэплэхэм хэхьоныгъэхэр зэрэ-шлыхэрэр мыщ дэжыбм зыщыдгъэгъупшэ хъушттэп. Мэкью-мэщым хэщэгъэ цыфхэм унашъо афэтшырэп. Къагъэкыгъэ продукцияр фаехэм республикэм щылуагъэклы, нэмык чыплэхэм ащэнэуи амал ял. Ежъ цыфым ифедэ зыдэ-щылэр ары къыхыхын фаер. Мы отраслэм хэхьоныгъэхэр ышлэхэмкэ, Урысыем пэрытныгъэ щызылыгъ шъолъырхэм ар ахэтэнымкэ АР-м иминистрэхэм я Кабинетрэ АР-м мэкью-мэщымкэ и Министрствэрэ юфышхо ашлэу, икыу фэдизэу ащ аналэ тырагъэтэу сыхэплэу.

Спортыр

Упчлэ: Олимпиадэ джэгунхэм ахэхьэрэ ыкли ащ емыпхыгъэ спорт лъэпкъ зэфэшхъафыбэ щыл. Джащ фэдэу цыфхэр жъугъэу зыхэлэжъэхэрэ ыкли профессиональнэ спорти тилэх. О уишлэшлэ, ахэм ащыщэу сыд фэдэхэр ара анахъуу узыпылын, хэхьоныгъэхэр зэбгъэшлэхэр фаер?

Мы упчлэм Тхыаклушынэ Аслъан джэуап къыритыжыб-

Адыгеир — олимпийскэ чемпионхэм яродинэу щыт. Дахэкэ тыгу илыштыхэ олимпиадэ джэгунхэм ячемпионэу, къуаджэу Кошхъаблэ щыщ Чыржын Мухъарбий, дзюдомкэ олимпийскэ чемпионэу, техникэ анахъ дэгъу зилэу алытэгъэ Владимир Невзоровыр. Тил джащ фэдэу Олимпиадэ джэгунхэм щэрыонымкэ теклоныгъэр къащыдзыхыгъэ Сергей Алиференкэр. Ащ ыкыуи непэ гъэхъэгъэшлэхэр ешлэх, апэрэ чыплэхэр къыдехых.

зэ, аужырэ ильэси 6-м къыклоцл Адыгеим щашлыгъэ спорт псэуалъэхэм япчъагъэ хэпшыккэу зэрэхъуагъэр къылуагъ, ахэр 395-рз хъуштыгъэмэ, джырэ уахътэ 750-м клэхъагъ.

— Урысыем ыкли дунаим ащызэхашэрэ зэнэкъокъухэм Адыгеим иллыклогхэр чанэу ахэлажъэх — футболыр, волейболыр, баскетболыр, гандболыр, дзюдор, самбэр, атлетикэ псынклэр ыкли онтэгъур, кикбоксингыр, нэмыкхэри. Олимпиадэм хэхьэрэ спорт лъэпкъхэу республикэм нахь зыщыпылэхэм ащышых кушхъэфэчъэ спортыр, гандболыр, дзюдор, щэрыоныр. УФ-м спортымкэ иминистрэу Виталий Мутко пчъагъэрэ республикэм къэклуагъ. Ар зыхэлэжыгъэ спорт юфтхъэбзэбэ редгъэклогкыгъ, джащ фэдэу спорт псэуалъэхэм ягъэхъа-зырын ыкли яшлын епхыгъэ гу-хэлэ пчъагъэхэр щылэныгъэм щыпхырытшыгъэх. Велотрекэр щэрыуаплэрэ тшлынхэр планэу тилэхэм ащышых.

Адыгеим имуниципальнэ образованиэхэм футбол ешлэ-плэ 80 фэдиз къащызэлутхыгъ,

псауныгъэр зышагъэпытэрэ комплекс Мыекыуапэ щыдгъэ-псыгъ, тикъэлэ шхъалэ пэ-мычыжъуу мыщ фэдэ псэуалъэ джыри тэшлэ. Ащ нэмыккэу, республикэ стадионым щыкло-рэ гъэцкэжыбнхэр ыклэм фэ-клогх. Тикъэлэ шхъалэ дэт шахмат клубри зэтэдгъэпсы-хъажыбгъ.

Сэ зэрэслыгъэрэмкэ, цыф жъугъэхэм афэгъэхыгъэ спорт лъэпкъ зэфэшхъафхэм хэхьоныгъэхэр ашлынхэм тыналэ тедгъэтын фае. Сыда плэмэ ащ хэщэгъэ клэлэцлыклу шъэ пчъа-гъэхэм ащышхэм сэнэушыгъэ зыхэлэхэр къахэкълыштых.

Адыгеир — олимпийскэ чемпионхэм яродинэу щыт. Дахэкэ тыгу илыштых олимпиадэ джэгунхэм ячемпионэу, къуаджэу Кошхъаблэ щыщ Чыржын Мухъарбий, дзюдомкэ олимпийскэ чемпио-нэу, техникэ анахъ дэгъу зилэу алытэгъэ Владимир Невзоровыр. Тил джащ фэдэу Олимпиадэ джэгунхэм щэрыонымкэ теклоныгъэр къащыдзыхы-гъэ Сергей Алиференкэр. Ащ ыкыуи непэ гъэхъэгъэшлэхэр ешлэх, апэрэ чыплэхэр къы-дехых.

Спорт зэнэкъокъухэм ахэлэ-жъэхэрэ тиволейболхэ коман-дэ, баскетболымкэ «Динамо — МкыТУ-м», гандболымкэ «АКЪУ-АДЫИФ-м» сыдигъуи лэпылэгъу тафэхъу.

Республикэм анахъ шлу щалэжъурэ футболми зэрэфэ-лэкклэу тыналэ тет. Тиспорт-сменхэм апае базэ тшлыгъэ, республикэ стадионым гъэцкэжыбнхэр щэклогфэ зэнэкъо-къухэр зыщызэхашэштхэ ста-дион Шхъагуащэ ыкыбклэ щыдгъэпсыгъ. Спортсменхэм ялэжыпклэ тлэклу къэтлэтыгъ, командэм илыгъын пэлухашт мылыккур нахьыбэ тшлыгъэ. Арэу щытми, командэу «Зэ-къошныгъэм» къыгъэлъэгъорэ зэфэхьысыжъхэм уагъэрэзэнэу

ухэхьанымкэ уасэу агъэуцугъэхэр иных. Сы-хъатым къыклоцл сомэ 250-рз, мазэм телыгъ-тэгъэ клэлэцлыклу абоне-ментым сомэ 1 200-рз ауас. Уасэхэм къащы-гъэклэгъэн е спортым пыщэгъэ купхэм ащ ыпклэ амытэу шыгъэн амал щылэба?

Республикэм ипашэ мыщ дэжыбм къызэрэхигъэщыгъэм-кэ, сэнэушыгъэ зыхэлэ клэлэ-цлыклухэм якъыхэхын джырэ уахътэ спорткомплексым ило-фышлэхэр пылтых. Ащ ыуж хэушхъафкылыгъэ купхэр зэ-хашэштых, бассейным зэрэхъ-хэхэрэм ыпклэ ахэм атышттэп. Анахъуу аналэ зытырагъэты-штхэр гъот маклэ зилэ ыкли щылэныгъэм чыплэ кын ригъэ-уцогъэ унагъохэм къарыкырэ сабыйхэр арых.

— Бассейным джыри юф ышлэгъорэп, зы билети аща-гъэп. Уасэу къалохэрэри шъып-къэп, ар зыгорэм ыгъэлугъэ къэбар. Сэкъатныгъэ зилэ клэлэ-цлыклухэм, пенсионерхэм, са-бий цлыклу зилэ ныхэм фэгъэ-клотэныгъэхэр зэралэштхэр къыхэзгъэщынэу сыфай.

Предприятиехэм афэгъэхыгъэу

Упчлэ: Джэдждэ шъоу-щыгъушл заводым къы-рыклоштым инэу сегъэ-гумэклы. Джырэ уахътэ ар зэфэшлыгъ, юф шы-зышлэщтыгъэхэр луагъэ-кыгъэх. Сыда тызщы-гугъын тлэккыштыр?

— Гукъау нахь мышлэми, мы заводыр зыщымылэжыбзэр бэшлагъэ. 2001-рз ильэсым компани горэм ар ыщэфы-жыбгъагъ ыкли 2003-рз ильэ-сым ехъулэу зэхигъэтэкъуагъ. Заводыжыбзэр зэтэгъэпсыхъа-жыным нахьыи клэу пшыныр

щытэп. Футболым хэхьоны-гъэхэр ышлыныр, командэм пшэдэкълэжъуу ыхьырым хэд-гъэхьоныр пшээрлы шхъа-лэхуу сэлъытэх. Командэм иешлакэ зыфэдэм стадионым къеклолэгъэ цыфхэр ыгъэрэ-зэнхэ фае.

«Зэкъошныгъэм» къэгъэ-лэгъонхуу илэхэр нахьышлу тшлын тлэккышт нэмыккэ коман-дэхэм къарыкыгъэ футбо-листхэр къедгъэблагъэхэмэ е «къэтщэфыхэмэ». Ау ащ фэдэ шлыклар тэрэзэп. Тикомандэ щешлэрэ футболлистхэр зэкэ тир-еспубликэ испорт еджаплэхэм ащанлугъэхуу щытынхэ фае. Ахэм ягъэхъагъэхэр тэ тшло-гъэшлэгъоныштых.

Упчлэ: Псауныгъэр зы-щагъэпытэрэ комплек-сэу ашлыгъэм ибассейн

нахь псынклэу сыхэплэу. Арэу-штэу зыхуклэ, ильэс пчъагъэ-хэм къаклоцл мы заводым лу-тыгъэ цыфхэу опытышхо зы-лэклэхэм юфшлэплэ чыплэхэр ядгъэгъотыжыбным тыналэ тедгъэтышт. Ау мыщ дэжыбм упчлэ къэуцу: мыщ фэдэ заво-дэу тикъэралыгъо икыблэ итыр ба? Тэтыер къызэлутхы-жыбм фэдэ къыхыштыт? Нэ-мыккэ предпритиэхэм тынэ-къокъун амал щылэ зыхуклэ, мыщ фэдэ производствэр къы-зэлутхыжыбным тытегушылэн тлэккышт.

Эфир занклэр оклогфэ цыфхэм къатыгъэ упчлэхэр АР-м и Лы-шхъэ рахьылагъэх, ахэм игъэ-клотыгъэ джэуапхэри къариты-жыбгъэх.

*ХЪУТ Нэфсэт.
ТХЪАРКЪОХЪО Адам.*

ТЕУЦОЖЬ РАЙОНЫМ

Экономикэм акIуачIэ рахьылIэ

Адыгеим адрэ ирайонхэм афэдэу, Теуцожь районым ит промышленнэ, мэкьюмэщ ыкIи нэмыкI предприятиехэмрэ организациехэмрэ хьызмэтзехьаньр гьэлэшыгъэным, нахьыбэу шыагъэ кьэхьыжыгъэным ыкIи ащ тегъэпсыкIыгъэу хэхьоныгъакIэхэм афэклогъэным тетэу ялофшIэн зэхашэ. Арэу шытми, шэны зэрэхьыгъэу, илэсыкIэм иапэрэ мазэхэм хэхьоныгъэхэр нахь макIэх. Ау кьыкIэлъыкIорэ мазэхэм нахь загъэлэшызэ, алэклэкIыгъэхэр, кьадэмы-хьугъэхэр кьырагъэкъужьыхэзэ, илэсым ыкIэхэм адэжэ агъэнэфэгъэ гухэлхэр нахь гъэцэ-кIэжыгъэ мэхьх. Апэрэ мэзишым ыкIи ащ кьыкIэлъыкIогъэ пIалъэм кьагъэлэзгъуагъэхэм, кьадэхьугъэхэм ыкIи икьюу гъэцэклэжыгъэ мыхьугъэ гухэлхэм тащигъэгъозагъ джырэблагъэ гушылэгъу тызыфэхьум Теуцожь районым ипа-цэу ХьачмамыкIо Азэмат.

— Азэмат, кьэсымыложь-ми ошIэ бюджетым икьэ-кIуапIэхэр гъэпытагъэ зэрэхьурэм сыдырэ лъэ-ныкIохэмкIи, анахьэу социальнэ Iофыгъохэр зэшIохьгъэнхэр, бэшхо-кIэ зэрелъытыгъэр. Мылькур зыпэлухьанэу щыт лъэныкIохэри бюд-жетым егъэнафэхэщ ыкIи ипIалъэм ехьулIэу ар пстэуми алыгъэлэ-сыгъэн фаеу шытыш, кьытшIошIы шьуналэ те-тэу ыкIи шьуигъэгумэ-кIызэ а Iофым ренэу шьулъыплъэу. Сыда пчъагъэхэм нафэ кьа-шырэр?

— Район бюджетыр фэдэхэм-кIэ сомэ миллион 259-рэ мин 549,6-у ухэсыгъэ. ЛъэныкIо зэфэшхьафхэмкIэ кьыкIызэ тызы-хэт илэсым иапэрэ мэзиш ащ фэдэу кьыкIэлэхьагъэр сомэ миллион 58-рэ мин 445,1-рэ. НэмыкIэу кьэпIон хьумэ, планыр процент 22,5-у гъэцэклэжыгъэ хьугъэ. Ащ шыцэу сомэ милли-он 43-рэ мин 988,2-р республи-кэ бюджетым кьыкIыгъэ ахьшэ Iэпылэгъу. Мэзишым кьыкIоцI район бюджетым фэдэу кьыкI-кIэхьагъэр, ыпэрэ 2012-рэ илэ-сым елытыгъэмэ, сомэ милли-они 4-рэ мин 592,8-кIэ нахьыб. Мыщ дэжым упчIэ зыфэгъэу-цужьын плъэкIышт «бюджетым фэдэу кьыкIэлэхьэрэм инахьыбэр сыдырэ лъэныкIохэр ара кьэзы-тырэр?» пIоныш. Фэдэхэм якъэ-кIопIэ шьхьалэхэм ащышых фи-зическэ лицэхэм фэдэу кьалэкла-хьэрэм техьорэ хэбзэлэхьыр (про-

цент 36-рэ), фэдэу кьалэклахьэрэм тегъэпсыкIыгъэу хэбзэлэхьыр тыгъэнхэ шIыкIэр кьыхэзыхыгъэ IофшIапIэхэм атырэ хэбзэлэхьыр (процент 21-рэ), чIыгу Iахьхэр бэджэндэу зэратыгъэхэм техьорэ хэбзэлэхьыр (процент 10). Гу-хэкI нахь мышIэми, хэбзэлэхь-хэр зэратыхэрэм шыкIагъэхэр имылэхэу пIон плъэкIыштэп ыкIи ащ елытыгъэу бюджетым рагъэ-хьан фаеми кьыщыкIэу мэхьу. Бюджетым иатIонэрэ лъэныкIоу хьарджхэм ягугъу пшIын хьумэ, кьэлогъэн фае апэрэ мэзишым ахэр сомэ миллион 54-рэ мин 342,4-м зэрэнэсыгъэхэр. Пстэу-ми апэу мылькур зыпэлудгъа-хьэщтыгъэр бюджетым епхыгъэ IофшIапIэхэм аIутхэм лэжыапIэр ятыгъэнымрэ социальнэ мэхьэнэ шьхьалэ зилэ лъэныкIохэмрэ.

— ТэшIэ шьуиайон про-мышленнэ предприятия-бэ зэримытыр. Арэу шытми, а Iофым пыл-хэри гъэхьэгъакIэхэм афэбанэх, яхэбзэлэхь-хэмкIэ бюджетым илэ-гэпIэ зэфэшхьафхэм ахэлажэ. Кьыхэцэу хэхьоныгъэхэр ашы-гъэх, ялофшIакIэ тегъэ-разэ пIон плъэкIышта?

— Апэрэ мэзишым икIэхьхэм кьызырагъэлэгъуагъэмкIэ, сомэ миллион 42-рэ зыосэ продукции лъэпкэ зэфэшхьафхэр районым кьышагъэхьазырыгъэх, щэфакло-хэм афарагъэщэгъэх, фэло-фа-шIэхэр цIыфхэм афагъэцэкла-гъэх. Гухэлэ зыфагъэуцугъэхэм алъыIэсынхэ амылгъэкIыгъэми, 2012-рэ илэсым шылэгъэ уасэ-хэм ягъэпшагъэу пштэн хьумэ,

гухэлхэр проценти 109-м нэсэу агъэцэклэжыгъэх. Финанс-хьы-мэт IофшIэным пылхэу пред-приятитф апэрэ мэзишым Iоф зышIагъэхэр. Ахэм сомэ миллиони 22-м ехьу продукции кьыдагъэ-кIыгъ, IуагъэкIыгъ. Анахь дэгъоу Iоф зышIагъэхэм ащышых сомэ миллион 12,7-рэ зыосэ продук-ции IузыгъэкIыгъэ Теуцожь гьучI-бетоншI заводыр, сомэ миллиони 6 зыосэ продукции щэфаклохэм афэзыгъэщэгъэ ООО-у «Рос-упак-Юг» зыфилорэр, зипродук-ции сомэ миллион 1,1-м нэзы-гъэсыгъэ ООО-у «НПО СКИТ» зыфилорэр, уплъэкIу-лътэкло приборхэр зыгъэцэклэжыхэр предприятиеу ООО-у «Ремкип-электроналадка» зыфилорэр, нэ-мыкIхэр. Ахэр ары бюджетым икьэкIуапIэхэм нахь хэпшIыкIэу кьахэлажэхэрэр.

— КьызырэтшIошIырэм-кIэ, мэкью-мэщыр райо-ным иотраслэ шьхьалэу щыт. Сыд фэдэ гугъапIэ-хэр ешъупхыхэр чIыгу-лэжыным?

— Мэкью-мэщым иIофышIэ-хэмкIэ апэрэ мэзишыр техникэм игъэхьазырынрэ кIымафэр изы-хыгъэ культурэхэм яшIушIэгъэ-нымрэ япIалъэу щыт. Мэкьюмэщ хьызмэтым пылэ пстэуми бжы-хьасэхэу ыкIи кIымафэр изыхьэр культурэхэу гектар 9349-м яшIу-шIагъэх. Ар ыпэрэ илэсым Iоф-шIагъэу кьагъэлэзгъуагъэм фэ-дитIуекIэ нахьыб. Ащ шыцэу ко-цыр гектар 7971-рэ, хьэр гек-тар 875-рэ, тритикалиер гек-тар 714-рэ ыкIи рапсыр гектар 342-рэ мэхьх. Джащ фэдэу кьэ-кIыгъэхэр кьэухьумэгъэнхэм

ехьылIэгъэ IофшIэнэу зэшIахы-гъэри ыпэрэ илэсым агъэцэкла-гъэм нахьыб. Бжыхьэс гектар 4522-м ятIонэрэу ешIушIагъэх, гектар 9349-м уцыжхэр хими-ческэу ахагъэклодыкIыгъэх, гек-тар 5383-м узхэр кьаымузынхэм ехьылIэгъэ IофшIэнхэр ашагъэ-цэклагъэх. Гъэтхэ культурэхэу гектар 4698-рэ апхьыгъ. Ари гъэрэкло апхьыгъагъэм гектар 3614-кIэ нахьыб.

Былымхьунми гушыIэ заулэ кьелолIэгъэн фае. 2013-рэ илэ-сым имэлылфэгъу и 1-м ехьу-лэу пштэмэ, зэкIэ районым ит коллектив хьызмэтшIапIэхэм бы-лым пIашэу ащыгъыр шьхьэ 433-рэ хьуштыгъэ. Ащ шыцэу шэ кьэзытыхэрэр шьхьы 130-рэ. ГухэкI нахь мышIэми, былы-мышьхьэ пчъагъэм кьыщыкIагъ, ау чэмхэр нахьыбэ хьугъэх. Кьэ-Iуагъэмэ хьушт кьохьуным рай-оным хэхьоныгъэхэр зэрэщышI-хэрэр. ГушыIэм пае, зэфэшIыгъэ акционер обществэу «Киево-Жу-раки» зыфилорэм кьэ 55600-рэ ехьу.

— ТэшIэ бюджетыр фе-дэхэмкIэ гъэцэклэжыгъэ зэрэхьурэм социальнэ Iофыгъохэм язэшIохын бэкIэ зэрелъытыгъэр. ЧIыпIэм фэдэу кьыщы-шъухьыжырэм изэлэ-гъэкIэн нахьыбэу кьыхэ-лажэхэрэм ягугъу кьэп-шын плъэкIышта?

— ЛэжыапIэм техьорэ хэбзэ-Iахьхэр бюджетым икьэкIуапIэ-хэмкIэ анахь шьхьалэу зэрэщы-тыр ыпшгъэкIэ щыхьэгъэунэфы-кIыгъ. Джы зэрэгъэпсыгъэмкIэ, зилэжыапIэ нахь инхэр ыкIи ипIалъэм ехьулIэу зэрэтыхэрэр бюджетым епхыгъэ IофышIэхэр ары. Арыш, физическэ лицэхэм фэдэу кьалэклахьэрэм техьорэ хэ-бзэлэхьхэр нахьыбэу кьызыхэ-кIыхэрэр федеральнэ кьулыкьу-хэм яучрежденихэр ары. Хьызмэ-тэзехьаным пылхэр пштэ-хэмэ, апэ кьэлогъэн фае ежхэр зыфаехэр кьыхахьэзэ шIыкIэ зэфэшхьафхэм атегъэпсыкIыгъэу ахэм хэбзэлэхьхэр зэрэтыхэрэр. ШIыкIэу агъэфедэрэмкIэ зэхэмы-ушгъафыкIыгъэхэу бюджетым хэбзэлэхьхэр нахьыбэу хэзыгъа-хьхэрэм ягугъу кьэпшIын хьу-мэ, бэмэ ацIэ кьэпIон плъэкIышт. Ахэм ащышых ООО-у «Дор-транссервисыр», ООО-у «ДТС»,

ООО-у «Мир», ООО-у «Росупак-Юг», ООО-у «Венера», мэкью-мэщ-фермер хьызмэтшIапIэу «Шанс», ООО-у «Фриз» зыфиле-хэрэр, нэмыкIыбэхэр. Ахэм афэ-дэу шьхьэзэкIо предпринима-тельхэри район бюджетым икьэ-кIуапIэхэм дэхэклаеу кьахэла-жэ. — Тыхэмыукьорэмэ, IофшIэн зымылэхэр на-хьыбэу зыщатыхэрэм шьуиайон ащыш. Ащ зэхьокIыныгъэу фэхьу-хэрэм ренэу шьуналэ атешьодзэщтын. Зэфэ-хьысыжхьхэм нафэ кьа-шырэм укьытегушыIэн плъэкIышта?

— Цыфхэм IофшIэн ягъэгъо-тыгъэнымкIэ район Гупчэм кьыт-лыгъэлэсыр кьэбархэм кьызыра-гъэлэагъорэмкIэ, апэрэ мэзи-шым а кьулыкьум иучет нэггы-рэ 260-рэ хэтыгъ, кьыкIэлъы-кIогъэ мазэм пчъагъэр нэггыри 9-кIэ нахь макIэ хьугъэ. IофшIэн зымылэклэ алъытагъэхэр нэггы-ри 119-рэ хьуштыгъэх. Мы пчъа-гъэхэр бэшхоу пIон плъэкIы-штэп, ауми нахь макIэ шIыгъэн-хэм иIофыгъохэр районым шы-зэрахьэх. Ащ пае предприятиехэм ыкIи организациехэм кьатырэ ва-кансиехэр зэIуагъакIэх, IофшIэн зымылэхэм алъагъэлэсых. Iоф-шIапIэхэм кьатыгъэ вакансиехэм кьызырагъэлэагъорэмкIэ, нэггы-рэ 300-м ехьумэ IофшIэн аратын алъэкIышт. ЗыцIэ кьеслогъэ кьу-лыкьум IофшIэн зымылэхэр нахь макIэ шIыгъэнхэмкIэ шIыкIэ зэфэшхьафхэр егъэфедэх. Еджа-кIо егъаклох, общественнэ Iоф-шIэнхэм ахэгъэлажэ, гъэмэфэ лъэхьаным кIэлэеджакIохэми пIэлэ гъэнэфагъэм телъытэгъэ IофшIэнхэр кьафегъотых. КIэ-кIэу кьэпIон хьумэ, программэ зэфэшхьафхэр агъэфедэхэзэ, IофшIэн зымылэхэм япчъагъэ кьыкIегъэчыгъэным ехьылIэгъэ Iофыгъохэр зэрахьэх. Джащ фэ-дэу IофшIэнIэ чIыпIэхэм ахэгъэ-хьогъэным ехьылIэгъэ Iофыгъо-хэр район администрациеми зэ-шIуехых.

— Тхьауегъэпсэу, Азэ-мат, тшIэ тшIоигъоу ты-кьызыкIэупчIагъэхэм джэуапхэр кьызырэпты-жыгъэмкIэ.

ГЪОГУШЫНЫР

Мылькуми, агъэцэклэщтхэми ахэхьуагъ

Адыгеим ирайонхэм ащылэ гъогушI-гъэцэклэжыкIо организациехэм илэс пчъагъэхэм пшъэрылэу ялэр зэмыхьокIыгъэу, районхэм арыт гъогухэр гъэцэклэ-жыгъэнхэм, зэтэгъэпсыхьэжыгъэнхэм фэгъэзагъэх. А пшъэрылэр егъэцэклэ ГутIэ АлышIэ пIэщэ Теуцожь ДРСУ-ми. Теуцожь район администрацием мэкью-мэ-щымкIэ и ГъэлорышIапIэ илэшхьэтетэу, районым ипа-щэ игуадзэу Хьадэгъэлэ Мэджыдэ тигъусэу ащ ыдэжэ тызычIэхэм истол кIэрысэу тхылыпIэ горэхэм акIа-тхэщтыгъ. IофшIэныр ыухи ащ гушылэгъу тызыфэ-хьум, мы илэсымкIэ гухэлэу ялэхэм, ялофшIэн зэ-рзэхэщэгъэм тащигъэгъозагъ.

Ащ кьызырэтфIотэгъэмкIэ, мы илэсым «Адыгеяавтомобили» изаказ тегъэпсыкIыгъэу сомэ миллион 75-рэ мин 152-рэ алэ кьырагъэхьащт. А мылькумкIэ Теуцожь районымрэ Адыгэ-кьалэрэ ягъогухэр агъэцэклэжы-штых, зэтырагъэпсыхьажы-

штых, гъогухэм япхыгъэ нэмыкI IофшIэн зэфэшхьафхэри агъэ-цэклэштых. Мылькур зэкIэмкIи гъогу километри 166-рэ метрэ 226-м телъытагъ. Автомобил гъогу «Инем — Адыгэ-кьал — Бжэдыгъухьабл» зыфилорэр хьылъэзэщэхохэр бэдэдэу зы-

щызеклохэрэ гъогу Iахьэу алъытэ. А чIыпIэм фэдиэу хьылъэзэщэ автомашинэ онтэгъухэр зыщызе-клохэрэ гъогу Адыгеими Крас-нодар крайми ялэп Iоми хьушт. МыгъучIыпIыи материалхэу

Адыгеим ращыхэрэр а гъогу-ры ары зэрэщэхэрэр. Арыш, илэс кьэс ар лъэш дэдэу зэщагъако. Ар кьыдалыгъэтэзэ ыкIи гъогуры-кIоньр щынэгъончэу шытыным иIофыгъохэр зэрахьэзэ, ащ шы-цэу километрэ 14,8-рэ мыгъэ агъэцэклэжыным агъэнэфагъ, мы лъэхьаным километрритфым ас-фальт тыралъхьэгъах.

— Мылькуу кьытфатIупшырэр мыгъэ процент 50 фэдиэклэ на-хьыбэ хьугъэ, IофшIэнхэм уасэу ялэр кьалэгъы, — ело АлышI гъогу Фондыр зэрэзэхэщэжы-гъэм лъэшэу ишIуагъэ кьызырэ-кIуагъэр хигъэунэфыкIызэ. — Ау псолопхьэхэу ыкIи гъэстыны-пхэхэу дгъэфедэхэрэм ауасэхэри инэу кьыдэклоагъэхэщэ, тIофшIэн фэдэу кьытфыхьэжыгъэрэр

тигъэрэзэным нэсэу зэхатшIэ-рэп Iоми хьушт. ЗэкIэ мылькум ипроценти 10-м кьыщымыкIэу лэжыапIэм пэлугъэхьэгъэн фаеу щыт нахь мышIэми, процентит-фым нэдгъэсыжыын тымылгъэ-кIэу кьыхэкIы асфальт зыхэтшIыкIы-рэ битумым, транспортым апае дгъэфедэрэ гъэстыныпхьэхэм, нэмыкIхэм ауасэхэр гъэмэфэ лъэхьаным инэу кьызырэдэклэуа-хэрэм ыпкэ кьыкIэу. ГушыIэм пае, асфальт зыхэтшIыкIырэ би-тум тонныр сезонным икыхьа-гъум сомэ мин 12 — 13-м шIо-мыкIырэмэ, нэужым мин 20-м нагъэсы, джащ фэдэ нэмыкI ма-териалхэри. МыжьонIэхьыпIэ ти-лэпыш, мыгъучIыпIыи матери-алхэу дгъэфедэхэрэр Белоре-ченскэ районым китэщых. Ас-фальтбетоншI завод тIлэш, зымы темьлэлоу асфальтыр тэ-зэ

(ИкIэух я 5-рэ н. ит).

ИНЕПЭРЭ ШЫПАКИ

Мылькуми, агъэцэкIэштхэми ахэхъуагъ

(Я 4-рэ нэклуб. кыщечжэ).

рэдгъэхъазырырэм мылькур тIэ-кIу кытфегъэнжы нахь, адрэ пстэур лъэпIаеу кьэтщэфынхэ фаеу зэрэщытым мылькубэ пэлу-тэгъахъэ.

ГъогушI организацием ипашэ кызырIуагъэмкIэ, мылькуу кьафатIупщыгъэр лъэныкьуитIу тельтыагъэу аI кырагъахъэ. Зэ-кIэмкIи мы илэсым агъэфедэ-нэу кьафатIупщыгъэ мылькум щыщэу сомэ миллион 44-рэ фэдизыр гъогухэр Iыгъыгъэнхэм пэ-луагъэхъашт. Гъогубгъухэр агъэ-тэрэзыжыштых, зыщыкIэгъэ чIыплэхэм гъогу тамыгъэхэр ащызблахъуштых, гъогу зэхэ-кIыплэхэр чэщырэ кьэнэфынхэу зэрагъэпсырэр лъагъэкIотэшт, гъогубгъухэм пкьэу цыкIухэр атырагъуоцштых, машэхэр зэ-ныбжы ашыжыштых, зэпекло-рэ транспортхэр зэхэзыушъхьа-

фыкIырэ гъучI гъэагъэхэр агъэ-уцштых. Гушылэм пае, гъэрэкIо джащ фэдэ гъучI барьерхэр ки-лометри 2-рэ метрэ 624-рэ икIы-хъагъэу гъогум тырагъэуоцгъа-гъэх.

— Теуцожь районим псэупIэ 22-рэ ит, ахэр асфальт гъогулIэ зэпхыгъэх, — кьелуатэ Алий. — Гъогухэр дгъэцэкIэжыхъэзэ ма-шэу афэхъугъэхэр зэныбжы тэшIыжых, гъогубгъухэр тэгъэ-тэрэзыжых, тэукъэбзых, гъогу-рыкIоныр щынэгъончъэу щыты-ным фэшI ящыкIэгъэ пстэури зэ-шIотэхы. Транспорт кьэуцупIэ-хэм аIут бгъагъэхэр тэгъэтерэзы-жых, тэгъэлэжых.

ГъогушI-гъэцэкIэжыкIо орга-низацием ыгъэфедэрэ гъогушI техникэр процент 70-рэ фэдызм нэсэу жы хъугъэ, ау кIэхэр кы-зэрагъэпсынхэ Iэлпыш, ахэр агъэ-цэкIэжыхъэзэ нэмыкI организа-циехэр кырамыгъэблагъэу еж-

хэм пшъэрылгъэу яIэр зэшIуахы. Мылькур нахьыбэу кьэлэжыгъэ-ным епхыгъэ Iофыгъохэр зэра-хъэхъэзэ ыкIи «Адыгэавтодорым» илгъэс кьэс зэхыщэрэ зэнэкъо-кьум хълажыхъэзэ мыгъэ кышчы-дахыгъэ заказым игъэцэкIэжыын имызакъоу, нэмыкI IофшIэнхэр кьэбгъотыгъэнхэм пылтых. Крас-нодар ыкIи а краим Iоф щызы-шIэрэ псэолъэшIхэм унэхэр зы-щашIыгъэ чIыплэхэр зэтэгъэлсы-хъэжыгъэнхэм ехьылIэгъэ зака-хэр кьаратыхъу кыыхъэкIы. Гъэ-рекIо а шыкIэм тетэу сомэ мил-лионитф зыосэ IофшIэнхэр агъэ-цэкIагъэх, мыгъи заказхэр кьа-ратынхъу кьагъэгугъэх.

Тигушылгъэу кызырIуагъэм-кIэ, яIофшIапIэ зэкIэмкIи нэгъы-рэ 48-рэ Iут. Ахэм ахэтых спе-циалист ныбжыкIэхэри аныбжы-кIэ пенсием нэсыгъэхъу, ау Iоф-шIэныр лъызыгъэкIуатэхэрэри. Кадрэхэм кьатегушылгъэзэ Алий хигъэунэфыкIыгъэ яIофышIэхэм «заслуженнэ» щытхъушIэ кызы-фаусыгъэхэри зэрахэтхэр. Анахъу хигъэунэфыкIыгъэ зы лIакъом щыщ нэгъырэ пчъагъэхэр орга-

низацием шылажыхъэу бэрэ кы-зэрэхэкIыгъэр ыкIи непи ащ те-тэу кызырэнэжырэр. Гушылэм пае, «Адыгэавтодорым» ипэ-щагъэу Гусэрыкьо Хьызыр Iоф-шIэныр Теуцожь ДРСУ-м щыри-гъэжыгъагъ, ащ ипэщагъ. Джы ащ ышынахыкIэу Аскэр ежы игуа-дзэу Iоф ешIэ, ащ ыкьоу Махь-муди ДРСУ-м Iут. Ежы Алий янэу ГутIэ Сарыет экономист-норми-ровщикэу илгъэс 32-рэ гъогушI-гъэцэкIэжыкIо гъэлорышIапIэм Iоф щылагъ. Илгъэс 40-м ехъу-гъэу организацием Iоф щызышIэ-

хэрэри ахэтых. Ахэм ащышых Тэтэр Рэщидэ, Борс Хьисэ, Нэ-ныжъ Налбий. Кадрэхэр гъэкIэ-жыгъэнхэм ехьылIэгъэ пшъэры-лыр зыщамыгъэгъушшэу, специ-алист ныбжыкIэхэр егъэблэ-гъэгъэнхэм, IофшIапIэм кылу-гъэнэжыгъэнхэм анаIэ тырагъэты.

KIэкIэу кьэпIон хъумэ, джа-ры непэ гъогушI-гъэцэкIэжыкIо организацием иIофшIэн зэрэзэ-хъагъэр, пшъэрылгъэу зэшIуи-хыхэрэр. Шъыпкьэр пIощтмэ, гъогу Фондыр икIэрыкIэу зэрэзэ-хъагъыгъэм мылькумкIэ фэдэу кытырэр зэхашIагъ, тапэки нахь инэу яшIуагъэ кьарагъэкIынэу кьагъэгугъэхъэш, лъэныкьо пстэ-умкIи ящыIагъэ нахьышIу хъу-ным, хэхъоныгъагIэхэм афэпIон-хэм щэгугъых.

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬ ИОФШЭНЫР

ЯшIуагъэ арагъэкIы

Предпринимательствэ цыкIум ыкIи гурытым пыхагъэхэм еж-хэр зэрыпсэуштыгъэ мылькур кы-зэралэжырэм имызакъоу, товар зэфэшъхъафхэр кыдэгъэкIы-гъэнхэм, фэло-фашIэхэр афгъэ-цэкIэгъэнхэм хълажых, мылькуу кьаIэкIэхъагъэм техьорэ хэбзэ-лахъэр бюджетым икьэIуапIэ-хэм ахагъахъэх, IофшIапIэ чIы-плэхэр кызылхыгъэнхэмкIэ зы-шIуагъэ кьэзыгъагIохэрэри ахэ-тых. Бизнесым уныхъаныр кы-зэрыкIо дэдэу щытгэп. IофшIэным изэхэщэн шапхъэу пылхъэм хэ-шыкI афыуиIэн фае. Джащ фэ-дэу зэлугъэкIэгъэ мылькуу зымы-Iэу ащ пыхъэхэрэм, ыужыкIэ яIоф-шIэн зезыгъэушъомбгъу зышIои-гъохэм чIыфэхэр агъэфедэнхэ фаеу бэрэ кыыхэкIы. А зэпстэум изэхэщэнкIэ яшIуагъэ арагъэкIы-ным фэшI Адыгеим икьалэхэмрэ ирайонхэмрэ предприниматель цыкIумрэ гурытымрэ IэпыIэгъу афэхъэр Гупчэхэр ащызэхаща-гъэх. Джащ фэдэ Гупчэу Теуцожь районим щызэхэшагъэм ипашэу Кушъу Абрек тызылIокIэм, пшъэ-рылгъэу зэшIуахыхэрэр ыкIи яIоф-шIэн зэрэзэхэшагъэр кьытфи-Iотагъ.

— Мылькум игъэфедэн про-цент тегъахъоу иIэр макIэу гъэ-псыгъэу предпринимательхэм чIыфэхэр ятыгъэнхэмкIэ тишIуа-гъэ ятэгъэкIы, — еIо ащ. — Джащ фэдэу зэнэкъоку зэфэшъхъафхэм ахэдгъэлажыхъэхэзэ текIоныгъэр кьыдэзыхыгъэхэм грантхэр ятэ-тых. А мылькур кызыкIагъэкIо-жыныу зэрэщымытым кыыхэ-кIэу яIофшIэн хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэмкIэ амалышIоу щыт. Мылькур лъэныкьуиш кьа-рыкIэу гъэпсыгъэ: федеральнэр, республикэр ыкIи район бюджетыр. БлэкIыгъэ илгъэсым район бюджетым сомэ мин 275-рэ щыт-фагъэнэфэгъагъ. Районим ипред-принимательхэм зэкIэмкIи чIы-фэу сомэ миллиони 4,5-рэ ятгын тлэкIыгъэ. Шапхъэхэм зэрагъэ-нафэрэмкIэ, чIыфэр сомэ мин 500-м шIокIын ытлэкIыштыт. Цыфыр джащ фэдиз мылькуу фае зыхъукIэ итхылхэр фэтэгъэхъа-

зырых, Мыекъуапэ тэгъэхых, ащ чIыфэр кышчыраты. Мы ма-фэхэм зы нэгъырэ сомэ мин 300 еттынэу тхылхэр дгъэхъазыры-гъэх, ащ ыуж сомэ мин 500 фаеу зы нэгъырэ кыкIэлэлэIугъ. Ари зэхэтфыштыт.

Предприниматель IофшIэным шапхъэу пылхъэр икьоу пIэ кы-мыгъахъэхэу гъэхъагъэ пфэшIы-штыт. Ащ пае егъэджэным мэхъа-нэ гъэнэфагъэ раты. ЕтIани кьэ-Iогъэн фаер егъэджэным пэлу-хъашт ахыщэр ежы рагъаджэхэ-рэм зэрамыгырэр, зыцIэ кьетIогъэ организациер зыхэхъэр рес-публикэ кьулыкIум ыпкIэ зэра-фитырэр ары. Ахэр Мыекъуапэ щырагъаджэх. Курсхэр зэрэзха-щэхэрэм ехьылIэгъэ кьэбарэу кьалбагъэлэсыгъэм тегъэпсыкIы-гъэу еджэ зышIоигъохэр кыыха-гъэхых, ищыкIэгъэ тхылхэр агъэхъазырыхъэш, ахэр респу-бликэ гупчэм кьагъэхых, ипIалгъэ кызыскIэ макъэ кьарагъэIуш, еджакIо агъагIох. Ахэм афэдэ-хъу нэгъырэ 12 мы лъэхъаным ра-гъаджэх, кыкIэлэлыкIощт курс-хэм агъэпIонэу нэгъырых агъэна-фи, ахэм апылэ тхылхэр Мые-къуапэ кьагъэхыгъэх.

— Чыфэхэр ятыгъэнхэм, егъэ-джэгъэнхэм имызакъоу, предпринимательхэм апае нэмыкI Iофы-гъохэри зэшIотэхых, лъэныкьо зэфэшъхъафхэмкIэ тишIуагъэ ятэгъэкIы, — лъегъэкIуатэ икьэ-Iотэн Абрек. — Илгъэс кьэс «Предприниматель IофшIэным

щыпэрыт» зыфиIорэ зэнэкъоку зэхэтэщ, бэрэ пэмытэу мы илгъэ-сымкIэ ар зэхэтэщэнэу щыт. Зи-закъоу Iоф зышIэхэрэм е бухгалтер зымыIэхэм ПенсиехэмкIэ фондхэр хэбзэлах кьулыкIум-рэ афагъэхын фэе отчетхэр афэ-тэгъэхъахы. Шъыпкьэ, а фэло-фашIэр ыпкIэ хэлъэу афэтэгъэ-цэкIэ. Тызыхэт илгъэсым пыкIы-гъэ пIалгъэм сомэ мин 65-рэ зыо-сэ фэло-фашIэхэр афэдгъэцэкIа-гъэх, отчетхэр афэдгъэхъазыры-гъэх.

Абрек кызырIуагъэмкIэ, фе-деральнэ гупчэм кыкIыгъэ Iэпы-Iэгъу гъэрэкIо кьаратыгъэгъэп, ау республикэм щызэхэщэгъэ Гупчэм сомэ мин 600 кьафитIуп-ши, ар грантэу аратыгъ. А мыль-куми гошыкIэ гъэнэфагъэ иI. Гу-шылэм пае, непи ятIонэрэ пэпчэ сатыум пылгъэ ыкIи сатыум икьу фэдизэу зиушъомбгъугъэ-мэ, ар зымы шIогъэшIэгъоны-жэп. Ащ пае грантхэр зыфэгъэ-шъошгъэн фаехэмкIэ анахъэу анаIэ зытырадзэхэрэр продукции зэфэшъхъафхэр кыдэгъэкIы-гъэнхэм пылхэр, лъэныкьуакIэ горэхэр кыыхъэхыхэрэр, Iоф-шIапIэ чIыплэхэр зыгъэлсынхэ зытлэкIыхэрэр ары. KIэкIэу кьэ-пIон хъумэ, грантхэр афагъэ-шъуашэхэ зыхъукIэ, цыфыр зы-плэгъэ IофшIэным джырэ лъэхъа-ным мэхъанэу шырилэр кыда-лгытэ. Кьэлогъэн фае район де-путатхэри мы IофшIэным кызы-рэхълажыхэрэр, унашъоу агъэнэ-фагъэр лIыкIо кьулыкIум зэрэ-щаухъэсэрэр.

— Предпринимательхэм шъуи- IофшIэн сыд фэдэ еплъыкIа фы-рIялэр, шъогъэрэзэхъу алыта? — теупчIыгъэ тизэдэгъушылгъэу зы-щытыухыштыт Абрек.

— Тхъаусыхэ кьытфырIап, тлэкIыштыгъэмкIэ тишIуагъэ ятэ-гъэкIы. Шъыпкьэ, зэкIэ дэди тфэ-мыгъэрэзэнкIи мэхъу. Дгъэфе-дэшт мылькур нахьыбэу кьыфа-тIупщыштыгъэмэ, нахь инэу зэрэ-дгъэрэзэщыгъэхэм, нахь дэгъоу тишIуагъэ зэрагъэкIыштыгъэм шэч хэлэп. Ау шылэм тегъэлсы-кIыгъэу тIофшIэн зэхэтэщэ.

САТЫУР

Шъыпкьагъэмрэ зэфагъэмрэ ялгъагъо тет

Шъхъэзэкъо предпринимателэу Зэрамыку Хьазрэт гушылгъэу тыфэхъунэу итучан тызылIохъэм, икабинет исэу кычIэкIыгъэ. ТхылыпIэ горэхэм ахалпэу шы-сыгъ. Ахэр псынIкэу ыгъэтылхы, тыдэгъушылэным зэ-рэфэхъазырыр кыдгугиригъэIуагъ. ТшIэмэ тшIоигъуагъ сатыу IофшIэныр кыыхыныу зэрэхъугъэр, ащкIэ кыдэхъухэрэр, предприниматель IофшIэным еплъыкIэу фырилэхэр.

КызырэтфIотэагъэмкIэ, Пэнэ-жыкьое гъомылэпхъэшI ком-бинатым илгъэс 28-рэ Iоф ши-шIагъ, аужырэ илгъэсишым пред-приятием ипэщагъ. ЗэхъокIы-ныгъэ бырсыхэрэи кьэжыагъэхэу, лэжыапIэмэ зыпкыитыныгъэ тэ-рээ хэмылжыгъэу, икIалэхэри ри-гъэджэнхэ фаеу ыкIи ахэр кьа-джем димыгъэкIыхэ шIоигъоу щытыгъэти, иIанатIэ ыгъэтылхы-жы предприниматель IофшIэным пыхагъ. Апэ зы тучан кызылIуи-хыгъ, IофшIэныр лъыгъэкIуатэзэ, истыхъагъэ горэм ятIонэрэ туча-ныр кышчышфыжыгъэ. Джы тучанитIуми дэгъоу Iоф ашIэ, гъомылапхъэхэм ямызакъоу, про-мышленнэ товархэри, хьызмэ-тым шагъэфедэрэ пкыгъоу зэ-фэшъхъафхэри ещэх. А шыкIэм хэпшIыкIэу ишIуагъэ кьэкIо, сыда пIомэ зы лъэныкьом шы-кIагъэ фэхъугъэми, адрэ лъэны-кьом кырегъэкъужы. Джащ те-тэу Iоф зишIэрэр илгъэсипшIым ехъугъ. Журналист еплъыкIэм те-гъэпсыкIыгъэу тэ анахь инэу уасэ зыфэтшIыгъэр нэгъырэ пчъагъэ IофшIэн аритын зэрилгъэкIыгъэр, хэбзэлахъэр игъом зэритыхэрэр, хэбзэгъэуцугъэхэм адэмыхъу иIофышIэхэм апае тын пстэури фонд зэфэшъхъафхэм зэрахи-гъахъэхэрэр ары.

— Сатыур ащ тетэу гъэпсы-гъэш, — еIо теубытагъэ хэлъэу Хьазрэт, — узышчышафэхэрэмрэ узащэхэрэмрэ шъыпкьагъэрэ зэ-фагъэрэ зыхэлэ зэфыштыкIэ-хэр адыуиIэнхэ фае. Хэмыукьорэ шылэп, кьэпщэфыштыт товархэр

кыпфагъэхъазырыхэ хъумэ зы-горэ ащыгъушпэн е лъеу кы-халхъан алъэкIыштыт. Ащ фэдэ зыхъукIэ, псынIкэу сафытеошъ, кьэбарыр алысэгъэлэсы. Джащ тетэу узэфэмышпыпкьэ зыхъу-кIэ цыхъэзэфэмышпыныгъэр Iо-фым кыыхэхэ, нэмыкI щакIохэм уалыхъун фаеу мэхъу. Джащ фэ-дэ кьабз щэфакIохэмкIи. Зэго-рэм зыбгъапIэхэкIэ нэужым цы-хъэ кыпфапшIыжыштыт.

Мыщ дэжымы Хьазрэт сыгу кыгъэкIыжыгъэ кыспэгъунэгъу тучаным сышчышафэзэ кысэхъу-лэгъагъэр. Пкыгъо зытIу ыуасэ естызэ, щакIом сомэ мин фэс-шэигъ, кызэкIигъэкIожыгъэр сымылгъэу сиджыбэ ислъыхы кысчыIэкIыжыгъэ. ЕтIанэ кыс-фызэкIигъэкIожыгъэр зысэ-лгъытэжымы сомэ 500-кIэ кыс-зыригъэпIагъэр кьэсшIагъ, ау кысчыIумыкIыжыгъэ зэрэсымы-лгъытэжыгъэмкIэ зызгъэмысэ-жыи сфэгъэзэжыгъэп. Джы кьа-шIэ, ышIэзэ кысчыгъэпIагъа, ымышIэзэ хэукъуагъа? Сыдэу шытми, а тучаным бэрэ сышчыш-фэжырэр. Джащ фэдэу нэмыкI лъэныкьо горэми итучан ты-налэ шытетыдагъэ. Ыпэрэ мафэм Мыекъуапэ итучан заулэ та-чIэхъанэу хъугъэ. СадлэжыпIэм щызгъэфедэнэу сылхыштыгъэ капроным хэшIыкIыгъэ сеткэ. Мыекъопэ IэшIу-IушIушI фаб-рикэщыгъэм ишагу кышчызэ-луахыгъэ тучаным тетлэгъуагъ а сеткэ лъэпкыым изы метрэ сомэ

(ИкIэух я 6-рэ н. ит).

ТЕУЦОЖЬ РАЙОНЫМ ИНЕПЭРЭ ЩЫІАКІ

Шъыпкъагъэмрэ зэфагъэмрэ ялъагъо тет

(Я 5-рэ нэклуб. кыщечжъ).

75-рэ ыуасэу. А сеткэ лъэпкъ дэ-
дэр тучанэу «Наш Дом» зыфи-
лорэм сомэ 88-кІэ шашъщтыгъ.
Хъазрэт итучанэу промышленнэ
товархэр зыщисхэрэм а сеткэ
лъэпкъэу чІэтлэгъуагъэм уасэу
тетхагъэр сомэ 70-м зэрэшло-
мыкырэр тшІогъэшлэгъоныгъ.
Ыщэрэ товархэм осэ тегъахъоу
афишлэрэр илыягъэу кымылэтэу
ащ кыттигъэхъугъ.

ПшІэхэнэп щыІэныгъэ опыту
иІэм, ІэнатІэу зерихагъэм, цы-
фыгъэу хэлъым ыкІи нэмыкІхэм
бэшхо ялътыгъэнкІи. Сайдэу
щытми, удэгущыІэнкІэ мы лыр
цыф гъэшлэгъонэу кытти-
хъугъ. ИгушсыакІэ, илокІэ-шы-
кІэхэр, иеплбыкІэхэр нэмыкІы-
бэхэм атекІых.

— ПенсиехэмкІэ фондым ха-
гъэхэрэ страховой тынхэр фэ-
дитлоу кызыралэтыгъэхэм пред-
приниматель ІофшІэныр бэмэ
чІаригъэдзыжыгъэу кьэбархэр
ауатэх. Ар сэ сшІотэрэзеп. Ащ
нахъ инэу кьалэтыгъэхэми, сэ
сшъхъкІэ стыщтых. А мылкур
зыгорэм иджыбэ ихъэрэп, о
пшъхъэ, уилофшІэхэм апае оты
нахъ, — еІо Хъазрэт. — ЗэкІэ-
ри зэхэбгъэхъожьмэ, мазэ кьэс
сэ хабзэм ахъщэ шуклае есэты,
ау кыстэфэрэр иплалъэм ехъу-
лІэу сымытэу кыххэгъэкІырэп.
ЕІанэ, «ІофшІэн щыІэп, цыф-
хэр урамым кытенагъэх» зэра-
Іорэри тэрэзеп. Зэгорэм ІэнатІэ
сиагъ плоу ыкІи псынклэу мыл-
кушхо кызышыплэкІэхъащтым
ульэхъукІэ кыкІын щыІэп. Нахъ
макІэм щегъэжънышъ, уилоф-

шІэн зызэрэбгъэушъомбгъу-
щтым, нахъыбэу кызырэгъэхъэ-
щтым уфэкІон фае нахъ, зыми
ахъщэр дзыокІэ кыуитыщтэп.

Джырэ лъэхъаным тыдкІи зэ-
нэкъокъум ушырихылыщт. Про-
изводствэри ары, сатыури ары,
фэІо-фэшІэ гъэцэкІэни ары.

— Сатыур пштэмэ, — еІо

Хъазрэт, — цыфхэр зыфаехэр,
кызыкІэупчІэхэрэр дэгъоу зэб-
гъэшІэн, ренэу а Іофым унаІэ
тебгъэтын фае. Арэуштэу зы-
мышлыкІэ псынклэу уистыхъащт.
Уиахъщэ халпгъэу, амыщэфыщт
товарыр кьапщэу тучаным чІоолъ-
хъкІэ щылыщт нахъ, шІуагъэ
кытыщтэп. Джащ фэдэу кул-

турэми унаІэ тебгъэтын фае. Щэ-
факлом узэрэпэгъокІырэ шІыкІэ-
ми мэхъэнэ гъэнэфагъэ иІ. Сэ а
зепстэум сылтэплъэ, сынаІэ тесэ-
гъэты. Ары джырэкІэ зыпкъ итэу
сиІофшІэн зэхэсшэн сзэгъэ-
лъэкІырэп.

Хъазрэт иеплбыкІэхэми иІоф-
шІаки тагъэрэзагъ. Тыфай джащ
фэдэу тапкІи иІофшІэн лыгъэ-
кІотэнэу, икьоджэгъу пэнэжы-
кыуаехэр, нэмыкІ чыплэхэм кьа-
рыкІыгъэ щэфакІохэу итучанхэм
кьахъэхэрэр ренэу ыгъэрэ-
зэнхэу.

ИкІэухым кыххэдгъэхъожьы
тшІоигъу районым командировкэ
тызыщІэм мэкъу-мэщымкІэ
ГъэІорышІаплэм иІэшъхъэтетэу,
районым ипашэ игуадзэу Хъадэ-
гъэлэ Мэджыдэ ренэу зэрэтигъу-
сагъэм, ишІуагъэ кызырэгъэ-
кІыгъэм фэшІ тызэрэфэрэзэр зэ-
ретІорэр.

**Теуцожь районым
фэгъэхъыгъэ тхыгъэхъу
я 4 — 6-рэ нэклуб. арытхэр
зыгъэхъазыргъэр
СЭХЪУТЭ Нурбий.**

Унагъохэр лІакъом ылъапсэх

**Бэрэдж иунагъо щыщхэу (сэмэгумкІэ кьэбгъэжънышъ)
Наныу, кІалэхэм янэу Хъаор, Хъамзэт.**

Адыгэ лъэпкъым ижыкІэ
кыщегъэжъагъэу макІэп кы-
хъкІыгъэр зы лІым текІыгъэхэм
кьапыхъожьыгъэхэм ашІэгъэ
унагъохэм кьарыхъухагъэхэм
кьахъкІыгъэхэм, ахэм кьалы-
кІохэрэм кьапыхъуагъэхэу бэу
кызылгъыуагъэхэм илъэс пчъа-
гъэхэм кьакоцІ лъэшэу заушъом-
бгъугъэу. Джарэуштэу унэгъо зэ-
текІхэр лъапсэ афэхъухэзэ лэ-
кыуабэхэр яцІыфхэмкІэ байхэу
тимафэхэм кьалыІэсыгъэх.

Ащ фэдэу илъэсишъэ зытІум
кыкІоцІ хэхъоныгъэшІухэр
ышІыхэзэ кырыкІуагъэу зы ла-
кыо игугъу мыщ кышысшІыщт.
Ар Шэуджэн районым ит кьоджэ
зэкІужь мыин-мыщІыкІоу Лэбэ
псыхъо нэхъо-шкыуашкы инэкъ
тес Пшыжъхъаблэ ыцІэ зытекІы-
гъэ лэкъо дах. Непи а чылэ зэ-
кІужьым а лІакъом хэкІыгъэу
щыпсэурэ унагъор макІэп.

Пшыжъ Нашхъо Джэндар
ыкьом кышысыублэщт лІакъом
хэхъоныгъэ фэзышІыхэзэ илъэ-
сыбэхэм кьакоцІ кырыкІогъэ
кІалэхэм кьэбарэу апылгыр. На-
шхъо иІэгъэ кІэлэ закъом Пшы-
мафэкІэ еджэгъагъэх. А лъэхъэнэ
чыжъэм а цІэм кыкІыщтыгъэр
дэгъоу кьагурылощтыгъ. Ащ
кыфэхъугъэ кІэлитІум Бэрэдж
ыкІи Пэгожь афэуагъагъ. Апыр
кІалэр 1861-рз илъэсым кьэхъу-
гъагъ. Апырэ ишъхъэгъусэ Хъа-
омрэ кьахъкІыгъэ нэбгырихым

щыщхэу 5-р кІэлагъэх: Наныу,
Хъамзэт, Сахьид, Джахъфар,
Хъумэр.

КьалотэжыкІэ кьэбарыр кы-
зэралыІэсыгъэмкІэ, Бэрэдж
лІы зафэу, илахылыхэр кыуухъу-
мэхэу, ренэу ІэпыІэгъушІу афэ-
хъоу щытыгъ. Уахътэ кьакІугъ
адыгэ лъэпкъыр цыфыбэ дэдэ зы-
хэтыгъэ гузэжъогъу псыныкІыжъ
лъэхъаным яІакъо щыщхэу Мос-
сэ, Кьалмык, Хъаныу ЦІэмэз
кьалэ ращалІахы кьухъэм рагъэ-
тІысхъагъэхэу. Лыгъэшхо зэрэ-
хэлъыгъэри бэмэ кыхагъэ-
щыщтыгъ. КызырэлорэмкІэ,
1932-рэ илъэсым Дзэ Плъыжым
щыщхэр кьуаджэм кызыдэ-
хъэхэм Бэрэдж агъэтІыси, башэ
темышІэу Пшыжъ лъэкъуацІэр
зэриІэм фэшІ аукІыгъагъ.

Бэрэдж ишъхъэгъусэу Хъаор
икІэлитф кьахэнагъ. ЩыІэны-
гъэр чылэм зыпкъ шиуцоу ригъэ-
жъагъэ нэмыІэу Хэгъэгу зэошхор
кьежъагъ. Зэшитфыри охътэ башэ
азыфагу дэмыфэу фронтым Іу-
хъагъэх. Янэ ахэм ариІогъагъ:
«Сышъолъгъу Пшыжъ лІакъоу
шъузыщыщым ынапэ тешъумы-
хынэу, тхыгъэгу щытхъу кыфэ-
шъухъынэу». Ныр ежэ кІалэхэм
якьэбар, писъмэу кьатхыхэрэм
кьаратхэ янэ игушыІэхэм ары-
гъуазэхэзэ, пным пхъашэу зэрэ-
зохэрэр, бгъэхалъхъэхэр кьазэ-
рарапэсыхэрэр.

1943-рэ илъэсым Хъаом апэ-

рэ кьэбар гухэкІыр кылыгъэІэсы:
ыкьо нахъыжъэу 1901-рэ илъэ-
сым кьэхъугъэ Наныу заом хэ-
кІуадэ. Башэ темышІэу ащ кы-
кІэлъыкІорэ Хъамзэти заом щэ-
фэхы. Ахэм апае ным нэпсэу ри-
гъэхырэ бэдэд. Адрэ кІэліщым
кьагъэзжы, ятэ-янэхэми, яІла-
кыи анапэ тырамышхэу пый мэ-
хъаджэм зэрэзуагъэхэм ишы-
хъатэу абгъэхэм наградэхэр кьа-
хъжыукІыхэу кьэкІожьых.

Зышыхэм афэгъэхыгъэу гу-
щыІэ зауІ. Наныу илъэс 40-м
итэу, шъхъэгъусэ иІагъэп, 1941-рэ
илъэсым заом кІуагъэ. ДзэкІолІ
кызырэкІоу минометчикхэм
ахэтыгъ. 1943-рэ илъэсым меза-
ем и 5-м Краснодар крайм шыщ
Северскэ районым ит станицэу
Новодмитриевскэм пмычыжъэу
щыфэхыгъ, а чІыпІэми шагъэ-
тІылыгъ.

Хъамзэт 1916-рэ илъэсым кьэ-
хъугъ. Кьуаджэм щыщхэу заом
апырэу ащагъэхэм ахъфэгъагъ.
Зыдэхъугъэр амышІэу заом хэ-
кІодагъэхэм ясатырэ хатхагъ.

Сахьидэ 1915-рэ илъэсым кьэ-
хъугъ. Заом кІуагъэ 1941-рэ илъэ-
сым. Пным пхъашэу пэуцужьы-
гъэмэ ащыщыгъ. ЧІыпІэ зэфэ-
шъхъафхэу зыщызугъэхэм ЧІы-
гу залэри кьахъфэгъагъ, ащ хы-
лэу кышъауІэгъагъ. Бгъэхэлъ-
хъаби кыфагъэшъошэгъагъ.
Заом кызыкІыжыым идунай ехъ-
жыфэ заготовителэу Іоф ышІагъ.
Зы кІалэу кыфэхъугъэм Аслъан-
кІэ еджагъэх, пшъэшъици ыпІугъ.

Бэрэдж ыкьоу Сахьид.

А кІалэм иунагъо кыхъухъагъэх
лІакъом пкьэоу кІэтхэм ахэуцогъэ
кІалэхэу Абрекэр Муратрэ. Ас-
лъан Мыекьопэ мэкъумэщ тех-
никумыр кыухи, кьуаджэм дэ-
тыгъэ колхозым шоферэу, еІанэ
гаражым ипашэу илъэсыбэрэ Іоф
ышІагъ. Сахьидэ кыфэхъугъэ
нэбгыриплІым ащыщыгъ Аслъ-
ан. Ар уахътэм ыпэ ишъыгъэкІэ
кьуаджэм щалытэ. Сыда пІомэ
зэхъокІыныгъэхэр хэгъэгум кы-
щечжъэнхэм ыпэкІэ КамАЗ-у при-
цеп зыпытыр Пшыжъ Мосэ
ихъатыркІэ кышъэфыгъагъ, иду-
най ехъожьыфэ кьоджэдэхэм
шІоу афишІагъэр ащыгушшэрэп.
А машинэмкІэ кылыжырэм
унагъор зэрэриІыгъыгъэм дакІоу,
ар ІэпыІэгъу фэмыхъугъэу чылэм
зы унагъуи дэмысэу албытэ.
Икьуаджэ имызакъоу, чылэ гу-
нэгъухэм ащыщыбэхэми ялъэІу
афигъэцэкІагъ. Игъонэмысэу
Аслъан зэрэхэкІыжыгъэр
Пшыжъхъаблэ имызакъоу, зэкІэ
Шэуджэн районым щыпсэухэрэм
гухэкІышхо ащыхъугъ, цыф бэ-
дэдэ ихъадагъэ кьекІолІгъагъэу
кьалотэжы. Аслъан икІалэу Аб-
рек Мыекьуапэ щэпсэу.

Бэрэдж икІэлэ Джахъфарэу
1916-рэ илъэсым кьэхъугъэм
игугъу шІу фэшъхъафкІэ кьуа-
джэм щашІырэп. 1941-рэ илъэ-
сым заом ащагъ, хэгъэгум икьэ-
лабэхэр пным кыІэкІэхыжы-
гъэнхэм фэгъэхыгъэу кІогъэ зо-
хэм ахэлъжъагъ. Кьалэу Великие
Луки дэжэ Джэхъфарэ кышъауІэ-

Бэрэдж ыкьоу Джэхъфар.

гъагъ. Хэгъэгу зэошхом иорде-
нэу я II-рэ степену зыІэр, Жыогъо
Плъыжыым иорден, медальхэр
хэлъхэу икьуаджэ кьэкІожьы-
гъагъ. Зэо ужым кьоджэ еджа-
пІэм илъэсыбэрэ изавхъозыгъ. Ари
лІакъом кІэліщкІэ кьетагъ: Кьэп-
лан, Алий, Рэмэзан.

Непэ лІакъом анахъ ыгъашІо-
хэрэм ащыщ 1953-рэ илъэсым
кьэхъугъэ Рэмэзанэ. Мэкъумэщ
техникумым ветеринар сэнэхъат
кырытыгъэу колхозым ибылы-
мэхъо ыкІи шыхэр зыщахъухэ-
рэ ифермэхэм Іоф ащишІагъ.
Тызыхэт лъэхъаным ежым шы-
хэр ехъух, шыгъэчъэш дэгъухэ-
ри иІэх. Икьоджэ гупсэ иадми-
нистрације щэлажъэ. Анахъ ынаІэ
зытыригъэтыхэрэм ащыщ ныб-
жыкІэхэм япІун. Ащ дакІоу,
кьуаджэр гъэкъэбзэгъэным, пхъэ
зыщыкІэгъэ унагъохэм кьафягъэ-
щэгъэным, Хэгъэгу зэошхом
щыфэхыгъэхэм ясаугъэт ренэу зэ-
тегъэпсыхъэгъэным афэгъэхыгъэ
амалхэр зэрехъэх. Рэмэзанэ яІла-
кыо хигъэхъогъэ нэбгыри 4-м зы
кІалэ ахэт — Расул.

Бэрэдж анахыкІэу иІагъэр
Хъумэр ары. Ар 1920-рэ илъэсым
кьэхъугъ. Шъхъалхэм япашэу
илъэсыбэрэ Іоф ышІагъ ыкІи
гъомылэпхъэшІ промышленно-
сым щылэжъагъ. КІэлэ закъо
иІагъ — Аскэрбий, ащи кыфэ-
хъугъэх Тимуррэ Муратрэ.

Бэрэдж икІалэхэм кьафэ-
хъугъэхэм кьапыхъожьыгъэ кІа-
лэхэм ащыщ зауІэмэ игугъу кІэ-
кІэу джыри кьэсшІыщт. Аслъан
икІалэу Абрек Адыгэ кьэралыгъо
университетым юридическэ фа-
культет кыухыгъэу Мыекьуапэ
щэпсэу, майорыцІэ иІэу сэнэхъа-
тэу хихыгъэмкІэ мэлажъэ. ЯтІо-
нэрэ кІалэу Мурати а факультет
дэдэр кыухыгъэу Пшыжъхъаблэ
щэпсэу, культурэм и Унэу ащ
дэтым ипаш. Джэхъфарэ икІалэу
Алий псэолъэшІ техникумыр
кыухыгъэу Санкт-Петербург Іоф
щешІэ, псэолъэшІхэм ящыкІа-
гъэхэр аІэкІэзыгъэхъэхэрэ отде-
лым ипаш. Алий ыкьоу Аскэр
кьалэу Белгород дэт универси-
тетэу сатыушІыным испециали-
стхэр кьэзыгъэхъахъэрэр кы-
ухыгъ, Мыекьуапэ щэпсэу, ре-
дукторышІ заводым иотдел ипаш.

**ЛІЭХЪУСЭЖЪ
Хъаджэрэтбий.**

Ненэ — клэлэцлыкхэр кьэухьумэгъэнхэм и Дунэе маф

Щылэныгъэм ыкьэгъагъэх

Гъемафэм иапэрэ мафэ тьдэкли шыагъэунэфыкы клэлэцлыкхэр кьэухьумэгъэнхэм и Дунэе мафэ. Клэлэцлыкхэр анахь лъэхъэнэ дахэу цыфым ищылэныгъэ кы- хэфэ. Ау, гухэкI нахь мышлэми, зэкIами зэфэдэу дахэу ар ягукъ- кыжъхэм кьаханэрэп. Тэ, на- хьыжъхэм, кыгътефэрэр зэкIэ тшIэн фае тикIэлэцлыкхэр на- сыпышIохэу кьэтэджынхэм, ти- шульгъэу зэхашIэным, псауныгъэ ялэу, гукIэгъу ахэлэу, обществэм шIуагъэ кыфахъэу пIугъэнхэм фэшI.

Ахэр зэкIэ клэлэцлыкхэр зэралгъэулэжъыным фэшI кьэ- ралыгъом макIэп ышIэрэр. Клэлэцлыкхэр яфитыныгъэхэр кышчыгъэнэфагъэх унагъом и Ко- декс. Ахэм зыкIэ ащыщ пенсие- хэр, ахьщэ Iэпылэгъур законым кызэрэдилыгъэрэм тетэу алэ- клэгъэхъэгъэныр. Клэлэцлыкхэр кьэухьумэгъэным изы лъэныкыо шъхьалэу шыг унагъом ищылэклэ- псэукIэ нахьышIу шыгъэныр. 2007-рэ ильэсым кышчыгъэжъа- гъэу шIуагъэ кыхьыгъэ мэлэжъэ Федеральнэ законэу «Сабыйхэр зыплурэ унагъо- хэм кьэралыгъо Iэпылэгъу ягъэ- гъотыгъэныр» зы- филорэр. Ащ кы- зэригъэнафэу, 2007-рэ ильэсым ищылэ мазэ и 1-м кышчыуб- лагъэу ятIонэрэ, ащ кыкIэлтыкIорэ сабийхэр кызырхъуагъэ- гъэ унагъохэм ны мылкъур кьазэ- раратышт certi- фикахэр алоклэх. Мы ильэсым ны мылкъур сомэ 408 960,5-рэ мэхъу. 2014-рэ ильэсым ар мин 429 —

Адыгэ Республикэм демогра- фием ыльэныкыкIэ илофхэм язы- тет нахьышIу шыгъэным фэшI унагъоу сабийхэр зыплурэрэм Iэпылэгъу афэхьыгъэныр апэрэ чыплэм шыг.

2011-рэ ильэсым игъэтхапэ Адыгэ Республикэм щашагъэ унэгъо ныбжыкIэхэм ыпкIэ хэ- мылгъэу Iээгъу уджэр ятыгъэн- хэр, гурыт ыкIи сэнэхъат зышчы- зрагъэгъотырэ еджапIэхэм ачIэс еджапIэхэм ыпкIэ хэмылгъэу об- щественнэ транспортым рызе- клонхэм ифитыныгъэ зэрялэр.

Унагъом, клэлэцлыкхэрэм Iэ- пылэгъу афэхьыгъэным фэшI мазэ кьэс зы клэлэцлыкхэм сомI 115-рэ раты. Ащ нэмыкIэу, апэ- рэ сабыр кызырхъуагъэ, зэтыгъоу сомэ мин, ятIонэрэм пае — 1600-рэ, яцэнэрэмкIэ — минI 2 араты. Ахэм кьакIэлтыкIорэ са- бый пэпч а зэтыгъо ахьщэ Iэпылэгъу сомэ 600 хагъахъо.

Унагъом, клэлэцлыкхэрэм Iэ- пылэгъу афэхьыгъэным фытегъэп- сыхъэгъэ Iофыгъохэм ащыщыбэ программэ зэфэхьыгъафхэм кьа- щыдэлтыгъагъ. Ахэм ащыщ ным имэхъанэ кьэлэтыгъэным, унагъом ишэн-хэбзэ дахэхэм зыгъэушъом- бгъуэгъэным, кытIэкъухьэрэ лIэ- ужхэм пIуныгъэ тэрэз ягъэгъоты- гъэным афэшI AP-м IофшIэнымкIэ ыкIи соци- альнэ хэхъоны- гъэмкIэ и Мини- стерствэ Щыгъу тамыгъэу «Мате- ринская слава» ыкIи Щыгъу дип- ломэу «За заслу- ги в воспитании детей» зыфило- хэрэр зэриухэ- сыгъэхэр.

430-м нэсынэу кьалыгъэ.

Сабый сэкъатхэр зыщапIурэ унагъохэм ягумэкIыгъохэр нахь макIэ шIыгъэнхэм фэшI кьэра- лыгъом Iофтхьэбзэ зэфэхьыгъа- хэр зэрехъэх. 2013-рэ ильэсым ищылэ мазэ и 1-м кьахъагъэ со- циальнэ пенсиеу сэкъатныгъэ зилэ клэлэцлыкхэр аратырэм. Мэ- лыльгъэу и 1-м ехъулэу а пен- сиер индексация ашIыгъ, ар джы сомэ 8861,54-рэ мэхъу. Ащ фэдэ пенсие Адыгеим щыпсэурэ унэгъо 764-мэ алоклэ. Джащ фэдэу УФ-м и Президент 2013-рэ ильэсым ищылэ мазэ и 1-м унашъо зэри- шыгъэм диштэу, сэкъатныгъэ зилэ клэлэцлыкхэр зылыгъэхэу Iоф зышIэн зымылэкIыхэрэм мазэ кьэс ахьщэ Iэпылэгъу афатIупшы- ны-тыхэм (е зыплунэу зыштагъэ- хэм), клэлэцлыкхэр ибэхэм алтып- лэхэрэм (опекунхэм) — сомэ 5500-рэ, нэмыкIэхэм — сомэ 1200-рэ.

Бэ джыри тшIэн фаер тикIэ- лэцлыкхэр насыпышIохэу, пса- уныгъэ ялэу кьэтэджынхэм иамал ядгъэгъотыным фэшI. Клэлэцлыкхэр пэпчэ клэлэцлыкхэр дахэ иIэн фае. ЗыщытэшъуыгъэгъушI ахэм хэзыгъэ афэхьыгъоу кьэты- ухьумэнхэ, тишульгъэу алтыд- гъэлэсын зэрэфаер!

Урысые Федерацием
ПенсиехэмкIэ ифонд Адыгэ
РеспубликэмкIэ и Къутамэ
ипресс-кьулыкъу.

Чыплэ кьин ифэгъэ унэгъо ныбжыкIэхэм Iэпылэгъу афэ- хьыгъэныр а программэхэм кьы- далтыгъэ, ильэс кьэс ахэм афэдэ- хэм зэтыгъо ахьщэ Iэпылэгъу арагъэгъоты.

Ведомственнэ программэу «Адыгеим икIэлэцлыкхэр» зыфиорэм кызырэдилыгъэу, ильэс кьэс унэгъо 20-м ахьщэ Iэпылэгъу арагъэгъоты чыплэ кьинэу ахэр зырыфагъэхэм икIы- жьынхэмкIэ аделэгъэным фэшI.

Клэлэцлыкхэрэм языгъэпсэ- фыгъо лъэхъан ифэхьыгъаушэм те- тэу зэхэщэгъэным мэхъанэшхо кьэралыгъом ипашэхэм раты. 2013-рэ ильэсым а кампанием сомэ миллион 204-рэ мин 28-рэ пIуагъэхъанэу шыг, нэбгырэ мин 23-рэ фэдиз а Iофтхьабзэм кьы- хьырагъэуыбгъэшт.

Адыгэ Республикэм
IофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ
хэхъоныгъэмкIэ и
Министерствэ ипресс-
кьулыкъу

ЛэжъапкIэр аратыгъэп

Шэуджэн районым щылэжъэрэ ООО-у «Тер- миал-7» зыфиорэм цыфэу Iоф щызышIэхэрэм ялэжъапкIэ игъом арымтыгъэу район проку- ратурэм кычIигъэщыгъ. Коллективнэ зээгъ- ыныгъэм диштэу мазэм тIогъогогъо кьалэ- жьыгъэр аритын фаеу шытыгъ. Ар фирмэм ипа- щэхэм агъэцкIагъэп. Прокуратурэм зэригъэ- унэфыгъэмкIэ, мэлыльгъэу мазэм авансыр

нэбгырэ 50-у шылажъэрэмэ аритыгъэп. Ар пстэумкIи сомэ минI 100-м ехъу.

Прокуратурэм ипресс-кьулыкъу кызыри- тыгъэмкIэ, пстэумкIи тхыль 50 мы Iофым пае ыгъэхъазыри судым фигъэхъыгъ. Нэужыми IофшIэпIэ чыплэхэм лэжъапкIэм итын игъом зэрашагъэцкIэшттым ыналэ тетышт.

ГУТИЭ Руслъан Аминэ ыкьор

Бэрэ зэсымэджэ нэуж, ыныбжэ ильэс 72-м итэу Адыгэ Республикэм пса- уныгъэр кьэухьумэгъэнымкIэ изаслуженнэ IофышIэу, Уры- сые Федерацием псауныгъэр кьэухьумэгъэнымкIэ иотлич- никэу ГутIэ Руслъан Аминэ ыкьом 2013-рэ ильэсым жьо- ныгъуакIэм и 27-м идунай ыхъожьыгъ.

ГутIэ Руслъан Аминэ ыкьор 1941-рэ ильэсым мэкьюогум и 22-м кьуаджэу Адэмые кышчыгъэу. ИгъашIэ шы- цэу ильэс 50-м ехъу псау- ныгъэм икьэухьумэн ащ фи- гьэлорышIагъ, Адыгэ Рес- публикэм псауныгъэр кьэ- ухьумэгъэнымкIэ исистемэ пае кадрэхэр кыгъэхъазы- рыгъэх, Кубанскэ кьэралыгъо медицинэ университетым и Адыгэ къутамэ шылажъэзэ, врачьбэмэ якъэгъэхъазырын илахьышIу хишIыхагъ.

СССР-м и УIэшыгъэ КIуа- чIэхэм кьулыкъу защэх нэуж 1968-рэ ильэсым кышчыгъэ- жьагъэу кьалэу Краснодар медицинэ Iэпылэгъу псын- клэмкIэ исымэджэщ медбрат- тэу щылэжъагъ. 1970-рэ ильэ- сым щегъэжъагъэу 1973-рэ ильэсым нэс станицэу Кужор- скэм дэт участкэ сымэджэ- щым ипэщагъ. Нэужым 1981-рэ ильэсым нэс Ханскэ участкэ сымэджэщым иврач шъхьа- Iэу шытыгъ. Адыгэ хэку нар- кологии диспансерым ильэси 10 пэщэныгъэ дызэрихъагъ. 1991-рэ ильэсым щегъэжъа- гъэу 2003-рэ ильэсым нэс Адыгэ республикэ клэлэцлыкхэр клиникэ сымэджэщым ипэщагъ. Нэужым Кубанскэ медицинэ университетым и Адыгэ къутамэ щыригъэджа- гъэх, «Цыфхэм япсауныгъэ

кьэухьумэгъэныр» зыфиорэ дисциплинэмкIэ ригъаджэхэзэ, студентхэм япроизводственнэ практикэклэ пэщэныгъэ адызэ- рихъэщыгъ.

Руслъан Аминэ ыкьом, тьдэ зыщэлажы, сьд фэдэрэ обще- ственнэ Iоф зегъэцакIи, псау- ныгъэм икьэухьумэнэрэ Адыгэ Республикэм икадрэхэм якъэ- гъэхъазырынэ ишыпыкьэу илахьышIу ахишIыхагъ. Ады- гэ къутамэм ипрофсоюз орга- низация итхъаматэу зыщэтым коллективым иIофышIэ пэпчэ ифедэхэм якъэухьумэнэрэ сту- дентхэм ящылэклэрэ афэгумэ- кIыгъ.

Кубанскэ кьэралыгъо меди- цинэ университетым и Адыгэ къутамэ икIэлэегъаджэхэм, ис- тудентхэм, ар кьэзыухыгъэхэм лъэшэу гухэкI ащыхъугъ клэлэ- егъэджэ, пэщэ дэгъур, цыф зафэр, хьалэлыр зэрахэкIыжы- гъэр.

Р.А. ГутIэм иунагъо, ила- хьылхэм, ар зышIэщыгъэ пстэуми тафэтхъаусыхэ.

КIэлэегъэджэ Iушэу, цыф шIагъоу шытыгъэ Руслъан Аминэ ыкьо егъашIи шIукIэ тыгу ильышт.

Кубанскэ кьэралыгъо медицинэ университетым и Адыгэ къутамэу кьалэу Мыекъуапэ щылэм шылажъэхэрэр

Нахь дэгъоу кьащиубыты хьугъэ

Цыфхэм языгъэпсэфыгъо уахьтэ анахъэу зышагъэклорэ чыплэхэу Адыгеим ыкIи Крас- нодар краим арытхэм телефо- нымрэ Интернетымрэ ягъэфедэн нахьышIу ащышIыгъэным зэ- Iухыгъэ Iахьзэхэлэ обществэу «Мобильные ТелеСистемы» зыфиорэр дэлэжъагъ. Хы ШIуцIэ Iушъом Iут псэупIэ 27-мэ сетыр нахь кызырашIуыбгышттым фэ- гъэхъыгъэ Iофтхьабзэхэр зэха- щагъэх. Ащ ишIуагъэклэ телефо- нымрэ Интернетымрэ нахь гъэ-

федэгъошIу хьугъэх. Узыдэгъу- чыплэрэ цыфым кьылорэр нахь дэгъоу зэхэпшIыкIэу, кызыпи- мыутэу агъэпсыгъ.

Джащ фэдэу Адыгэ Респу- бликэм изыгъэпсэфыпIэ чыплэхэу Хьаджэхъу, ХьымышIкIэй, Лэгъо- Накъэ ыкIи нэмыкIэхэу зеклохэр нахьыбэу кызыкIуалэхэрэм мо- бильнэ сетуеу «МТС» зыфиорэр джы дэгъоу кьащеуыты, Интер- нетымы зэпыу имыIэу Iоф шешIэ.

(Тукорр.).

Интернетыр ыгъэфедатгъ

Мыекъуапэ щыпсэурэ хьуль- фыгъэу Интернетыр ыгъэфеди наркотик кьэзыщыфыгъэр шы- нэгъончъэнымкIэ Федеральнэ кьулыкъуеу AP-мкIэ и Гъэлоры- шIапIэ иIофышIэхэм джырэб- лагъэ кьауытыгъ.

Наркоконтролым Краснодар краимкIэ и ГъэлорышIапIэ ип- ресс-кьулыкъу кызыритыгъэм- кIэ, наркотик веществоу «N-ме-

тилэфедрон» зыфалорэм фэдэу граммI 9-м ехъу почтэмкIэ кьы- фагъэхъыгъэу кьаIихьыжызэ хьульфыгъэр кьауытыгъ. Ащ имызакъоу, наркотикхэр зэрэIуа- гъэкIышIыгъэ каналыри мы охь- тэ дэдэм зэфашIыгъ.

Мыекъопэ кьэлэ судым мы Iо- фыр зэхыфыгъ ыкIи наркотикыр кьэзыщыфыгъэ хьульфыгъэм ильэси 3 хьапс тырильхъагъ.

Яорэдхэм зэфашцэх

Къэээкъ культурэм ия ХХII-рэ шъолъыр фестиваль псэуплэу Тульскэм тыгъуасэ къыщызэлуахыгъ. Волгоград, Ростов хэкүхэм, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Краснодар краим, Адыгеим, нэмыкхэм яансамблэ 60-м нахьыбэ зэнэкьокъум хэлажэ. Лъэпкъ лэпэщысэхэр, килэеджакломэ ашыгъэ сурэтхэр, фестивалым итарихъ фэгъэхьыгъэ нэрылэгъу лэпылэгъухэр культурэм и Унэшхо къыщагъэлъагъох.

Тизэдэгущы/эгъухэр

— Блэкыгъэ илэсым апэрэ чыплэр къытфагъэшъошэгъагъ, — къелуатэ Краснодар къыкыгъэ хорым ипашэу Любовь Трушовам. — Дэгъоу зыкэдгъэхьа-зыри Адыгеим тыкэклуагъ, те-клоньгъэр къыдэтхы тшоигъу. Адыгэ Республикэм иансамблэ-

хэм Краснодар концертхэр къы-зэрэщатхэрм тегъэгущо. Ис-кусствэм тызэхещэ, нэлуасэ ты-зэфешы.

Ансамблэу «Раздольем» хэт-хэр гъунэгъу краим шыщых, ныбжьыкхэм. Фестивалым ордэ къызэрэщалоштым имызакъоу, нэмык шъолъырхэм къарыкы-гъэхэм акырыплъыштхэу къы-талуагъ.

Къэрэщэе-Щэрджэсым, Рос-тов хэкүм, Мыекъопэ районым, нэмыкхэм яансамблэхэр дахэу фэпагъэх. Адыгэ Республикэм и Лышхъэ, Краснодар краим игу-бернатор шлухьафтын шхьалэу агъэнэфагъэхэм афэбэнэштхэр бэ мэхъух. Композиторэу Клык Кхисэ пэшлорыгъэшъу зэфэхьы-сыжхэр ышлыгъэхэп, ау игуапэу къыхигъэщыгъэр гъэзетеджэмэ къятлошт.

— Музыкальнэ Измэ-псымэхэр агъэфедэхэзэ, ансамблэхэм, хо-рым хэтхэм ордэхэр нахъ дэгъоу къало хъугъэми, зэкхэм уащыт-хун плэкхьыштэп. Лъэпкъ иску-ствэр агъэбайным фэш тарихь-р нахъ куоу зэрамыгъашлэ хьуштэп, — ело Хь. Клыкым.

Фестивалыр негъэ пчыхэм сыхьатыр 6-м зэфашыжышт. Хагъэунэфыкырэ чыплэхэр къы-дзыхыгъэмэ афэгущоштых, клэух концертным куп анахъ дэ-гъухэр хэлэжыштых.

Сурэтхэм арытхэр: **Нафиса Васильевар къэгущылэ; ан-самблэу «Раздольер».**

Щыфыбэ зычлэс залышхом фестиваль-зэнэкьокъур къыщы-зэлуахыгъ. Адыгэ Республикэм культурэмкхэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Нафиса Васильевар ти Лышхъэу Тхьаклушынэ Ас-лэан, Правительствэм ацлэкхэ фестивалым хэлажэрэмэ къафэ-гушлуагъ. Къэээкъ культурэм пы-щагъэхэм лъэпкъ шлэжыым мэ-хьанэу ратырэм зэрэхьорэр хигъэунэфыкыгъ.

Пшызэ икъэээкыдзэхэм япа-щэ игуадзэу Константин Пере-мычико фестивалым хэлажэрэмэ япчъагъэ зэрэхьорэрм шы-гушлуыгъэ, зэхэщакломэ ашлу-шлагъэ уасэ ритыгъ. Фестива-лым ыльапсэ пытагъэу, ордэхэр къалоэзэ яшэн-хабзэхэр нахьышлоу

зэрагъашлэ хъугъэу ащ ыльы-тагъ. Гъэхьагъэу ялэм даклоу, на-хьыжхэу апэрэ фестивалхэм ахэлажэщтыгъэхэм ачлэплэ иуцоштхэм якыхэхын къыны-гъохэр къызыдехых.

Урысыем и Правительствэ и Тхьаматэ игуадзэу Дмитрий Ро-гозиным фестивалым хэлажэрэмэ шлуфэс тхыгъэу къафигъэхьы-гъэм зэхьхэм къыщеджагъэх. Фестивалым идиректорэу Миха-ил Галецкэр, жюриим итхьаматэу, Урысыемрэ Адыгеимрэ иску-ствэхэмкхэ язаслуженнэ Иофы-шлэшхоу, композиторэу Клык Кхисэ зэхьхэм хэлажэрэмэ къа-фэгущлуагъэх. Анахъ лэпэласэхэм апэрэ чыплэхэр къыдахынхэу афалуагъ.

ЛЪЭПКЪ ИСКУССТВЭМРЭ КИЛЭЕДЖАКХОХЭМРЭ

Ябайныгъэхэр Олимпиадэм къыщагъэлъэгъоштых

Я V-рэ килэлэцлыкы-ныбжьыкхэ Дунэе фестиваль-зэ-нэкьокъоу «Нартхэм ябайныгъэхэр» зыфилорэм къэу-гупшысыгъэ искусствэм пыщагъэхэм ашлэныгъэ щауплэкхыгъ. Адыгэ Республикэм исурэт къэгъэлъэгъуаплэ щытхьуцлэхэр къыдзыхыгъэ килэеджаклохэр къырагъэблэгъагъэх, шлухьафтынхэр афашыгъэх.

Адыгэ Республикэм культурэм-кхэ и Министерствэ иотдел ипашэу Шэуджэн Бэлэ къызэрилуагъэу, лыпкхэм я Унэу Москва дэтыр, Урысыем исурэтышхэм я Союз, сурэтыш-модельерэу Тажева Аль-бинэ и Фонд зэнэкьокъур зэха-щагъ. Тиреспубликэ искусствэ-хэмкхэ икхэлэцлыкы еджаплэхэр, Адыгэ республикэ колледжыр фе-стиваль-зэнэкьокъум хэлэжээнхэм фэшл культурэмкхэ Министерствэр лэпылэгъу афэхъу. Зэхэщэкхэу купым хэтэу, Къэралыгъо телерадио-компаниеу «Адыгеим» ижурнали-стэу Даур Хъусенэ къэбар гушлуа-гъоу къылуагъэм тигъэгущуагъ.

Адыгэ Республикэм икхэлэцлы-кхэу, ныбжьыкхэу фестиваль-зэнэкьокъум хэлэжыгъэхэр Уры-сыем илауреат хъугъэх. **Олимпи-адэ джэгунхэу 2014-рэ илэсым Шъачэ шыкшоштхэм тикхэлэ-еджакломэ ясурэтхэр къыщагъэ-лээгъоштых.**

«Нартхэм ябайныгъэхэм» ялау-реат хъугъэхэр: Литвиненко Анна, илэс 12 ыныбжь, Мыекъуапэ щыщ, килэегъаджэр Т. Клиджан; Зурабани Анастасия, илэс 11

ыныбжь, Мыекъуапэ щэпсэу, килэегъаджэр Ж. Остроушко, Швеи-Мошкэра Богдан, илэс 15-м ит, искусствэхэмкхэ республикэ колледжым и студент, килэегъа-джэр Н. Тыртышник.

лэпылэгъу афэхьурэ искусствэм щатеклуагъэхэм ащыщых Злата Быковар, Дина Шик. Нарт эпосым, лъэпкъ искусствэм яхьылэгъэ су-рэтхэр гъэшлэгъонэу ашыгъэх.

Лауреат мыхьугъэхэм, фина-лым килэеджэкхуи 10 зэрэхфа-гъэри лээшэу тигуапэ. Кыха-гъэщыгъэ сурэтышхэм ащыщых Р. Лылуужур, В. Янкинар, В. Ку-чер, А. Ереминар, В. Яцковская, Е. Терехинар, А. Сизовыр, М. Ти-мохынар, Т. Артюшечкинар, С. Даурыр.

Сурэтхэр ашыхэзэ, зэнэкьо-къухэм ахэлажээхэзэ килэеджа-кхэм тилэпкъ итарихъ, ишэн-хабзэхэр дунаим тет лъэпкхэм алыгъэлэсых, мамырныгъэм игъэ-пытэн хэлажэх.

Сурэтым итхэр: «Нартхэм яба-иныгъэхэр» зыфилорэ Дунэе зэ-нэкьокъум анахъ чанэу хэлэ-жыгъэмэ ащышхэр.

Нэклубгор зыгъэхьаырыгъэр ЕМТЫЛЪ Нурбий.

Зэхэщышагъэр ыкхэ къыдзы-гъэкхэр:

Адыгэ Республи-кэм лъэпкъ Иофхэмкхэ, Клыкыб къэралхэм ащы-псэурэ тилэп-къэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмкхэ ыкхэ къэбар жъугъэм иамал-хэмкхэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редактор
шхьалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шхьалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШЛЭКЪО
Саид

Пшъэдэкхыж
зыхьырэ
секретары

НЭПШЭКЪУЙ
Заур

Редакциер
зыхьышхэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкхыж зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын Иофхэмкхэ,
телерадиокъэтын-
хэмкхэ ыкхэ зэлы-
лэсыкхэ амалхэмкхэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлары-
шланл, зэраушыха-
тыгъэ номеры
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4010
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1621

Хэутыным
узшыкхэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
Зыщыкхэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00